TALOUSARVIO 2027 JA TALOUSSUUNNITELMA 2027-2029

Oriveden kaupunki

Kaupunginhallitus 9.11.2026

Kaupunginvaltuusto 23.11.2026

Sisällys

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS TALOUSARVIOON 2027 ... 3
2. TALOUSARVION 2027 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2027-2029 YLEISPERUSTELUT ... 6
Talouden yleinen kehitys ... 6
Talousarvion lähtökohdat ... 8
Käyttötalous ... 9
Verotulot ja valtionosuudet ... 11
Verotulot ... 11
Valtionosuudet ... 12
Investoinnit ... 12
3. TALOUSARVION SITOVUUS ... 13
Käyttötalousosa ... 13
Investointiosa ... 13
Tuloslaskelmaosa ... 14
Rahoitusosa ... 14
Tilivelvollisuus ... 14
4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN STRATEGINEN PERUSTA ... 15
Kuntalaki ... 15
Kaupunkistrategia ... 15
Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet ... 16
Kaupunkikehitysohjelman tavoitteet ... 16
Työyhteisön kehittämissuunnitelman tavoitteet ... 17
5. LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO ... 17
6. TULOSLASKELMAOSA ... 18
7. RAHOITUSLASKELMAOSA ... 19
8. KÄYTTÖTALOUSOSA ... 20
KAUPUNGINHALLITUS ... 20
Vaalit ... 20
Tilintarkastus ... 20
Kaupunkikehityspalvelut ... 21
Kaupunkikehityspalvelualueen riskiarvio ... 22
Konsernipalvelut ... 22
Konsernipalvelualueen riskiarvio ... 23
LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA ... 24
Opetuksen hallintopalvelut ... 24
Varhaiskasvatuspalvelut ... 24
Opetuspalvelut ... 26
Lukiokoulutus ... 28

Kasvatus- ja opetuspalvelualueen riskiarvio 29
HYVINVOINTI- JA ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA 31
Hyvinvointipalvelut 31
Elämänlaatupalvelut 32
TEKNINEN LAUTAKUNTA 35
Teknisten palvelujen hallinto 35
Tilapalvelu 36
Kunnallistekniikka 37
Vesihuoltolaitos 39
Tekniikka- ja ympäristöpalvelualueen riskiarvio 40
9. INVESTOINTIOSA 41
10. VESIHUOLTOLAITOS 42
11. KONSERNIYHTIÖT 44
LIITTEET 46
Käyttötaloussuunnitelmaluonnos vuodelle 2027 tulosalueittain 46
Investointisuunnitelmaluonnos hankeryhmittäin vuodelle 2027 51

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS TALOUSARVIOON 2027

Kuntien talouskehitys on ollut viimeisen vuoden aikana vaisua, sillä verotulot ovat kehittyneet heikosti ja kustannuksia on lisännyt palkankorotusten ohella yhä korkeammalle kipuava työttömyys.

Myös kuntien valtionosuuksia on leikattu. Kuntien talouden tilanne on kireällä, vaikka talous on lähtenyt noin 1 %:n kasvuun kuluvan vuoden aikana.

Lähes koko kuntakenttä on lisäsopeutuspaineiden edessä. Kuntien taloudellinen liikkumavara on kapenemassa, mikä haastaa peruspalveluiden järjestämistä tulevaisuudessa. Kunnilla on edessään monia perustavanlaatuisia haasteita: ikääntyminen, maamme alueiden eriytyminen ja Suomen matala syntyvyys.

Vuonna 2027 kuntien valtionosuuksien yhteismäärä on pienenemässä noin 50 miljoonalla eurolla vuoden 2026 tasosta. Valtion päätökset kasvattavat kuntien menoja vuonna 2027 hieman. Lähtökohdat taata kuntalaisille yhdenvertaiset palvelut ympäri Suomen ovat hyvin haastavat. Hallituksen euromääräisesti merkittävin kuntapäätös vuodelle 2027 ei kohdistu valtionosuuksiin, vaan veroihin. Onneksi yhteisöverokannan 2 prosenttiyksikön lasku kompensoidaan kunnille hallitusohjelmakirjausten mukaisesti. Kompensointi tarkoittaa sitä, että hallituksen päättämä yhteisöverokevennys ei heikennä kuntien taloutta, vaan pitää yhteisöverotulot vuoden 2026 veroprosenttien tasolla.

Euromääräisesti toiseksi merkittävin hallituksen kuntalinjaus vuoden 2027 on kuntataloutta heikentävä. Tämä liittyy vuoden 2025 alussa tehtyyn TE-palvelu-uudistukseen, jonka lainsäädännöstä päätettäessä oletettiin työttömyyden kääntyvän tulevina kuukausina laskuun. Tilastot osoittavat, että työllisyyspalvelut ja kuntien lisärahoitusvastuu työttömyysturvasta siirtyivät kuntiin raskaasti, noin 200 miljoonaa euroa, alirahoitettuina. Ilman työllisyyspalvelu-uudistusta nämä lisäkustannukset olisivat valuneet automaattisesti valtiolle.

Oriveden kaupungin talousarvion linjaukset ja perusteet

Talousarvion tavoitteita ohjaa valtuuston huhtikuussa 2026 hyväksymä kaupunkistrategia, johon kaupungin toiminnan johtaminen perustuu. Strategia sisältää yhdessä päättäjien, henkilöstön ja asukkaiden kanssa muodostetun vision eli yhteisen tulevaisuuden tahtotilan sekä toimintaa ohjaavat arvot.

Kaupunkistrategian visio 2040 on: Orivesi – helppo tulla, turvallista olla. Kehittyvä kaupunki Tampereen naapurissa.

Toimintaamme ohjaavat strategian arvot ovat: rohkeus, vastuullisuus ja turvallisuus. Olemme innovatiivisia, ratkaisukeskeisiä sekä kasvuhakuisia. Olemme vastuullisia ja luotettavia kaikessa toiminnassamme. Toimintamme ja päätöksentekomme luovat kaikille turvallisuutta.

Kaupunginhallitus hyväksyi elokuussa 2026 kaupunkikehitysohjelman, joka pohjautuu kaupunkistrategian tavoitteisiin; houkutteleva ja saavutettava Orivesi, hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi, palveleva ja vireä Orivesi sekä kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö.

Kaupungin toiminta ja talous

Milj. euroa	Talousarvio 2026	Talousarvio 2027	Muutos %
Toimintakulut	36,74	36,54	-1
Toimintatuotot	10,13	8,87	-12
Toimintakate	26,57	27,64	4
Verotulot	22,70	23,05	2
Valtionosuudet	5,86	5,60	-4
Vuosikate	1,04	0,24	-77
Tilikauden tulos	-1,80	-2,62	-50
Investoinnit	7,96	4,03	-50

Vuoden 2027 investoinnit ovat 4,03 m€. Talonrakennuksen investoinnit ovat 0,66 m€. Kunnallistekniikan investoinnit ovat 2,44 m€. Irtaimen omaisuuden hankintaan on varattu 200 000 euroa.

Kehittämishankkeita

- Aurinkovoimalahankkeiden edistämistä jatketaan
- Teerentaival-retkeilyreitin toteuttaminen loppuun, Tampereen ja Oriveden kaupunkien yhteishanke.
- VT9 tiesuunnittelu 4-kaistatieksi välillä Käpykangas–Orivesi on edennyt Sisä-Suomen EVK:ssa. Suunnitelma valmistuu vuonna 2027.
- Eräjärven keskustan kevyen liikenteen väylän suunnittelu on käynnissä Sisä-Suomen EVK:ssä.
- Toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelman toimeenpanon jatkaminen. Ohjelman toimenpiteet ajoittuvat vuosille 2025–2028.
- Pirha irtisanoi Kaupinlinnan yhteisöllisen asumisen kohteen vuokrasopimuksen 1.1.2027 alkaen ja teki uuden sopimuksen koskien kolmea kerrosta. Neljännen kerroksen osalta on päätetty, että sen vuokraamisesta vastaa Kotikoivu Oy.
- Kaupunkikehitysohjelman toimeenpano.
- Muuttajasivuston rakentaminen tehokkaampaa asukasmarkkinointia varten.
- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti) käyttöönottoon valmistautuminen maankäyttöpalveluissa ja rakennusvalvonnassa.
- Aseman seudun kehittämiseksi pyritään hakemaan ulkopuolista hankerahoitusta.
- Suomi.fi -viestinnän käyttöönottoon valmistautuminen.
- Vireillä olevien maankäyttösopimusten valmistelu jatkaminen, Markunniemen alueesta sopimuksen laadinta ja kaavoituksen aloitus.
- Säynäniemen alueen tulevaisuuden päättäminen ja alueen kehittäminen päätöksen mukaisesti.
- Maanhankinnan aloittaminen Orituvan alueelta (valmistautuminen alueen kehittämiseen VT9:n kehittämisen ja tasoliittymän toteutuksen myötä) ja Yliskylä-Kuteman alueelta.
- Oriveden puolustusteollisuutta tukevan kaavoitushankkeen aloittaminen

Tampereen kaupunkiseudun muodostavat Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi. Kaupunkiseudulla on yli 420 000 asukasta. Seutuyhteistyöstä vastaa Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. Kuntayhtymä kehittää alueen maankäyttöä, asumista, liikennettä ja

sivistyspalveluja koko kaupunkiseudun näkökulmasta. Lisäksi kuntayhtymä edistää kestävää siirtymää, tekee ennakointityötä ja kokoaa seututietoa. Kaupunkiseudun visio on kansainvälinen, vehreä metropoli, jossa asukkaan arki on sujuvaa ja tulevaisuus kestävää.

Business Tampereen tavoitteena on tuoda kasvua mm. uusien valmistavien tuotekehitys- ja/tai valmistusyksiköiden ja laajennusinvestointien muodossa. Tampereen seutu tarjoaa kasvualustan niin ulkomaisille kuin suomalaisille toimijoille. Business Tampere tekee globaalisti markkinaoperaatioita avatakseen seudun yrityksille vientimahdollisuuksia ja kumppanuuksia. Business Tampereen toiminta tarjoaa asiakkailla asiantuntevan, luottamuksellisen ja vaikuttavan palvelukokonaisuuden, joka hyödyntää seudun palveluiden lisäksi kansallisia voimavaroja ja kansainvälisiä verkostojamme.

Pirkanmaan liiton tavoitteena on edistää Pirkanmaan ja sen kuntien elinvoimaa ja yhteistyötä siten, että Pirkanmaa on kestävällä tavalla elinvoimainen nyt ja tulevaisuudessa. Pirkanmaan liitto tekee työtä ja luo arvoa yhdessä sidosryhmiemme kanssa ottamalla huomioon kestävyyden eri näkökulmat. Tavoitteena on vauras ja vastuullinen maakunta.

Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelulupaus on pitää yhdessä huolta kaikkien pirkanmaalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Hyvinvointialueen arvot ovat ihmisläheisyys, arvostus, rohkeus, vastuullisuus ja luottamus.

Yhteenveto

Oriveden kaupungin talousarvion 2027 kautta järjestetään ja turvataan laadukkaat palvelut kuntalaisille, vaikka kaupungin talouden näkymät ovat kireät lähivuosina. Toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelman toimeenpano tulevina vuosina tärkeä ja välttämätön tehtävä, jotta varmistetaan kaupungin talouden tasapaino.

Kaupunkikehitysohjelma sekä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kautta toteutetaan kehittämishankkeita maankäytön, asumisen, elinkeinotoiminnan, työllisyyden ja liikenteen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäväalueilla. Näiden kautta voidaan lisätä elinvoimaa, vetovoimaa ja pitovoimaan Orivedelle sekä vahvistaa tulopohjaa. Myös kuntalaisten ja järjestöjen osallistumista ja yhteistyötä kehitetään.

Esitän parhaimmat kiitokset kaupungin henkilöstölle, kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle sekä muille toimielimille hyvästä ja rakentavasta yhteistyöstä talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029 valmistelussa ja toivotan kaikille menestystä vuonna 2027.

Orivedellä marraskuussa 2026

Juha Kuusisto
kaupunginjohtaja

2. TALOUSARVION 2027 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2027-2029 YLEISPERUSTELUT

Talousarvioasiakirja on uudistettu kuntalain ja taloussuunnitelmaa koskevan suosituksen mukaiseksi kaupunkistrategiaa tukevaksi asiakirjaksi. Talousarvion alussa on kirjaukset asiakirjan strategisesta perustasta ja kaupunkistrategian seurannasta.

Talousarvion määrärahojen sitovuus on siten, että **valtuusto hyväksyy lautakuntatasoiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä määrärahat ja tuloarviot**. Lisäksi valtuusto hyväksyy kaupunkikonsernin tytäryhtiöille kaupunkistrategiasta johdetut toiminnalliset ja/tai taloudelliset tavoitteet. Valtuuston lautakuntatasolle hyväksymien määrärahojen ja tavoitteiden jakautuminen alaspäin tulosaluetasolle esitetään asiakirjassa tulosalueiden taloussuunnitelmina.

Talouden yleinen kehitys

Kansantalouden kehitys

Valtiovarainministeriön (VM) taloudellisen katsauksen mukaan kuntatalouden tilanne pysyy lähivuosina haastavana, vaikka näkymät paranevat hieman kehyskauden loppua kohti. Vuonna 2025 kuntatalous heikkeni toimintamenojen kasvun, verotulojen vaimean kehityksen ja kasvaneiden investointien seurauksena, mutta tilanne oli kuitenkin ennakoitua parempi. TE-palvelu-uudistus lisäsi kuntien menoja ja samalla myös valtionosuuksia.

Hallituksen päätösten nettovaikutus kuntatalouteen on lievästi positiivinen. Kunnille osoitetaan uusia valtionosuuksia ja veroperustemuutokset kompensoidaan, mutta samanaikaisesti valtionosuuksiin kohdistuu säästöjä ja indeksijarruja erityisesti vuosina 2026–2027.

Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan tasaisesti vuosina 2027–2030, mutta menot kasvavat edelleen erityisesti palkkaratkaisujen, henkilöstökustannusten, työllisyysvastuiden ja investointien vuoksi. Tulorahoitus ei valtakunnallisesti riitä investointien kattamiseen, minkä vuoksi kuntien velkaantuminen jatkuu.

Kehyskauden keskeinen haaste on tulojen ja menojen välinen rakenteellinen epätasapaino. Vaikka valtionosuustilanne helpottuu vuodesta 2028 alkaen ja verotulot kasvavat, kuntatalous pysyy alijäämäisenä investointien näkökulmasta koko tarkastelukauden ajan. Kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu, ja erityisesti väestökehitys, työllisyys sekä kyky sopeuttaa palveluverkkoa vaikuttavat yksittäisten kuntien menestymiseen.

Kuntatalousohjelman mukaan kuntien talouden tasapainottaminen edellyttää pitkäjänteisiä rakenteellisia uudistuksia, investointien tarkkaa priorisointia sekä aktiivista työllisyys- ja elinvoimapolitiikkaa.

Kuntatalousohjelman perusteella Oriveden talous pysyy lähivuosina paineessa, vaikka valtakunnallinen kuntatalous hieman vahvistuu kehyskauden loppua kohden. Suurimmat riskit liittyvät:

- palkka- ja henkilöstökustannusten nousuun
- TE-uudistuksen aiheuttamiin työttömyysmenoihin
- valtionosuuksien leikkauksiin vuosina 2026–2027
- investointitarpeiden rahoittamiseen
- väestökehitykseen ja veropohjan riittävyyteen.

Orivedelle valtionosuudet ovat merkittävä yksittäinen tulolähde verotulojen ohella. Valtionosuuksiin tulee vuonna 2027 indeksikorotus (3,5 %). Kustannustenjaon tarkistus lisää kuntien valtionosuuksia. Sote-uudistuksen väliaikaiset valtionosuusvähennykset poistuvat vuodesta 2028 alkaen, mikä parantaa kuntien asemaa. Toisaalta peruspalvelujen valtionosuuksiin kohdistuva 75 milj. euron pysyvä säästö jatkuu. Vuonna 2027 indeksijarrua kiristetään, mikä vähentää kuntien saamaa indeksikorotusta. Perustoimeentulotuen kuntarahoitusosuuden kasvu pienentää valtionosuuksia. Vuosien 2026–2027 valtionosuustaso on edelleen tiukka.

Työllisyyspalveluiden siirto kunnille näkyy nyt aiempaa voimakkaammin kuntien taloudessa. Orivedellä työttömyyden kasvu näkyy aiempaa suoremmin kaupungin taloudessa ja pitkäaikaistyöttömyyden hallinta on entistä tärkeämpi talouden tasapainon kannalta. Elinvoima- ja työllisyystoimien taloudellinen merkitys kasvaa.

VM arvioi kuntien verotulojen kasvavan vuosina 2027–2030 noin 3,8 % vuodessa keskimäärin. Kunnallisvero kasvaa valtakunnallisesti noin 11 miljardista eurosta yli 12 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä.

Oriveden näkökulmasta verotulokehitys riippuu ennen kaikkea väestömäärästä ja työllisyydestä. Väestöltään hitaasti kasvavat tai vähenevät kunnat eivät hyödy kasvusta yhtä paljon kuin kasvukeskukset. Veropohjan vahvistaminen työpaikkojen ja muuttovoiton avulla korostuu.

VM toteaa, että sivistystoimen kustannukset eivät alene väestön vähenemisen tahdissa, joten kouluverkkoa ja kiinteistökantaa on tarkasteltava jatkuvasti ja palveluverkkoon liittyvät ratkaisut vaikuttavat talouden tasapainoon enemmän kuin pelkästään veroratkaisut. Henkilöstörakenteen sopeuttaminen on tärkeää.

Oriveden kaupungin kehitys

Oriveden kaupungin väkiluku on vuoden 2026 elokuun loppuun mennessä vähentynyt 34 henkilöllä vuoden alkuun verrattuna. Elokuun lopussa Orivedellä oli kirjoilla 8 822 henkilöä. Kesäkuun 2026 loppuun mennessä Orivedellä syntyi 29 lasta ja kuoli 54 henkilöä. Kaupunkiin muutti 180 henkilöä ja kaupungista muutti pois 165 henkilöä, eli Oriveden nettomuutto oli 15 henkilöä.

Kaupungin tuloveroperusteisiin ei ole tehty muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Tulovero on 9,40 prosenttia. Vuoden 2026 kiinteistöverotuloperusteisiin valtuusto ei päättänyt muutoksia, eli maapohjan yleinen maapohjan kiinteistövero on 1,30 prosenttia, yleinen rakennusten kiinteistövero on 1,10 prosenttia, vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen kiinteistövero on 0,60 prosenttia, muu kuin vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti 1,45 prosenttia ja rakentamaton rakennuspaikka 3,0 prosenttia. Verotuloja arvioidaan näillä perusteilla kertyvän 22,7 milj. euroa.

Valtionosuuden laskentaperusteisiin ei tule muutoksia vuodelle 2027. Valtionosuuksia arvioidaan maksettavan vuonna 2027 noin 5,6 milj. euroa. Verotuloista ja valtionosuuksista on myöhemmin erillinen erittely.

Oriveden kaupungin työttömyysaste oli elokuun 2026 lopussa 10,9 prosenttia, kun se vuoden 2025 vastaavana aikana oli 9,1 prosenttia. Elokuun lopussa Pirkanmaan keskimääräinen työttömyysprosentti oli 13,1 prosenttia (2025: 11,3 %).

Oriveden kaupungin vuoden 2026 tilinpäätöksen ennakoidaan elokuun lopun tietojen pohjalta tehdyn tulosennusteen perusteella toteutuvan toiminnallisen tuloksen osalta noin 1,5 miljoonaa euroa alijäämäisenä. Ottaen huomioon Oriveden Aluelämpö Oy:n osakemyynnistä vuodelle 2026 kirjautuvan kertaluonteisen myyntivoiton, on vuoden 2026 tilinpäätösennuste noin 3,8 milj. euroa ylijäämäinen. Mikäli vuoden 2026 tilinpäätös toteutuu arvion mukaisena, on Oriveden kaupungin taseylijäämää tulevalle taloussuunnittelukaudelle 11,7 miljoonaa euroa, ellei vuoden 2026 tilinpäätökseen tehdä investointivarauksia.

Talousarvion lähtökohdat

Vuoden 2027 talousarvion laadinnassa yleisten taloustietojen lisäksi perustietoina on ollut kaupungin tilinpäätös vuodelta 2025 ja tilinpäätösarvio vuodelta 2026 sekä ennusteet yleisestä talouden tilasta ja tuloperusteista. Lisäksi valmistelutyössä on otettu huomioon valtuustoseminaareissa esitettyjä linjauksia sekä kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunkistrategia.

Kaupunginhallitus ja -valtuusto on hyväksynyt vuoden 2027 talousarvion laatimisen peruslähtökohdiksi seuraavaa:

-	**tuloveroprosentti**	**9,40 %**
-	kiinteistöveroprosentit:	
	- maapohjan yleinen kiinteistövero	1,30 %
	- yleinen kiinteistövero	1,10 %
	- vakituinen asuinrakennus	0,60 %
	- muu rakennus	1,45 %
	- rakentamaton rakennuspaikka	3,00 %
	- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
-	menotasoa ei saa korottaa palkankorotuksia lukuun ottamatta	
-	palkankorotuksiin on 2,0 %-yksikön määrärahavaraus	
-	uusia vakansseja ei perusteta (pl. erikseen sovittavat)	
-	vuoden 2027 talousarviossa huomioidaan toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelmassa päätetyt toimenpiteet	

Kaupungin käyttötalouden tärkeimmät tunnuslukumittarit ovat vuosikate, toimintakate ja tilikauden tulos sekä yli-/alijäämä sekä lainakanta. Nämä tunnusluvut tulisi pitää positiivisina ja terveen talouskehityksen mukaisina siten, että talouden tasapaino säilyy.

- Vuosikate osoittaa, paljonko käyttötaloudesta jää poistojen jälkeen käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on riittävä, kun se on vähintään poistojen suuruinen.
- Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli se osoittaa kuinka paljon kaupungin varsinaisesta toiminnasta jää verorahoituksella katettavaksi.
- Verorahoitus tarkoittaa suoria verotuloja ja valtionosuuksia. Jos toimintakate heikkenee enintään sen verran kuin verorahoitus kasvaa, pysyy kuntatalous tasapainossa.

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Oriveden kaupungin taseessa on vuoden 2025 tilinpäätöksen jälkeen ylijäämää 7,82 milj. euroa ja mikäli vuosi 2026 toteutuu arvioiden mukaisena niin vuoden 2026 jälkeen ylijäämää olisi noin 11,7 milj. euroa.

Tulevalle taloussuunnitelmakaudelle vaikuttavia toiminnan muutoksia, kehittämistoimenpiteitä tai -päätöksiä ovat mm.

- Talousarvion kanssa samassa aikataulussa laaditaan kaupungin toiminnan ja talouden kehittämissuunnitelmaa, jossa on tavoitteena löytää toiminnan kehittämisellä ja taloutta parantamalla noin 2,5-3,0 milj. euron verran taloutta tervehdyttäviä toimenpiteitä. Kehittämissuunnitelma on laadittu vuosille 2024-2028 ja talouden tasapainon saavuttamiksi talouteen vaikuttavia toimenpiteitä tulee löytää lisää tulevinakin vuosina.

- Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen on käynnistynyt vuonna 2023 ja maan hallituksen päätöksen mukaan uudistuksen voimaantuloa on siirretty tapahtuvaksi aikaisintaan vuoden 2027 alusta. Talousarviota laadittaessa uudistuksen sisällöstä ja voimaantulosta ei vielä ole tarkempia tietoja.

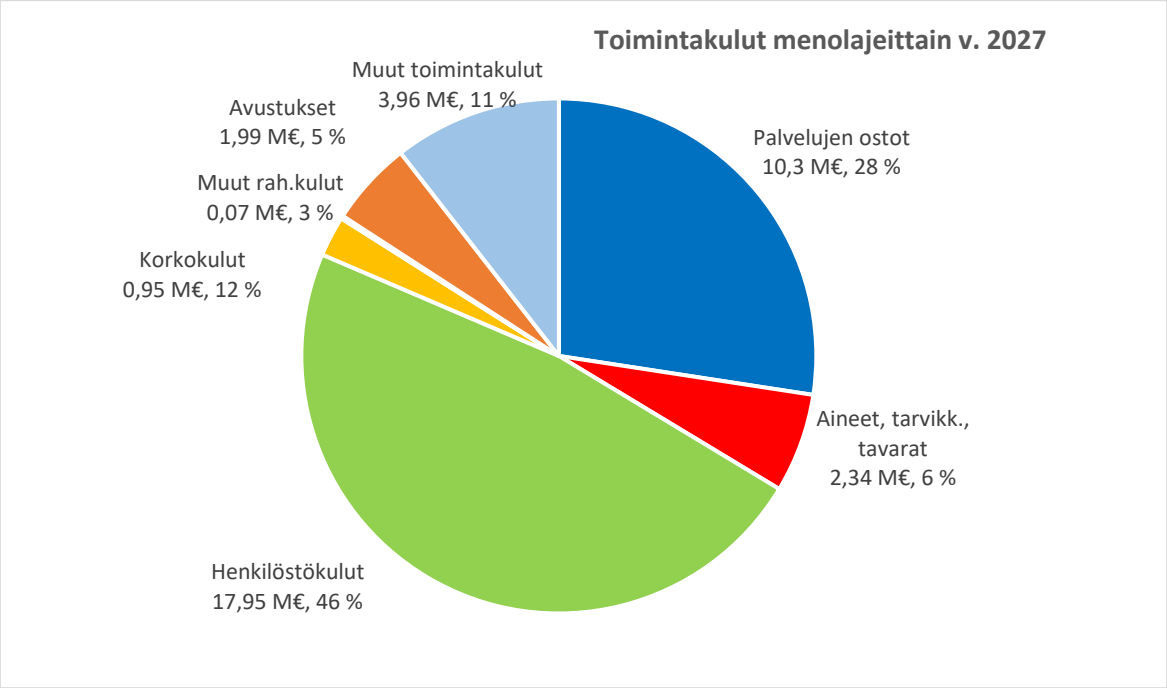
- Varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta muutetaan vapautuvien vakanssien myötä vähitellen vastaamaan varhaiskasvatuslain vaadetta vuonna 2030.

Käyttötalous

Oriveden kaupungin toimintatuotot ovat 8,87 milj. euroa ja niissä on vähennystä edellisvuoteen nähden 12,5 %. Toimintatuottojen merkittävä vähennys johtuu pääosin vuonna 2026 toteutuneesta sote-kiinteistöjen yhtiöittämisestä ja kiinteistöjen siirtymisestä Oriveden Kotikoivu Oy:n omistukseen. Kyseistä siirtoa ei huomioitu vuoden 2026 talousarviossa. Suurin ulkoinen tuloerä on vesihuoltolaitoksen myyntitulot, 2,16 milj. euroa. Metsänmyynnistä arvioidaan saatavan 0,1 milj. euroa ja pysyvien vastaavien myynnistä samoin 0,1 milj. euroa.

Toimintakulut ovat 36,54 milj. euroa ja ne vähenevät edellisvuodesta 0,2 milj. euroa. Merkittävimmät muutokset ovat henkilöstökuluissa, jotka lisääntyvät 0,37 milj. euroa. Palvelujen ostot vähenevät 0,18 milj. eurolla (siirtyneiden sote-kiinteistöjen ylläpitomenojen vähennyksen vuoksi). Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot vähenevät myös noin 0,17 milj. eurolla. Avustukset lisääntyvät edellisvuoteen nähden 0,26 milj. eurolla. Lisäys johtuu lähinnä työttömyystukien rahoituksen kasvamisesta.

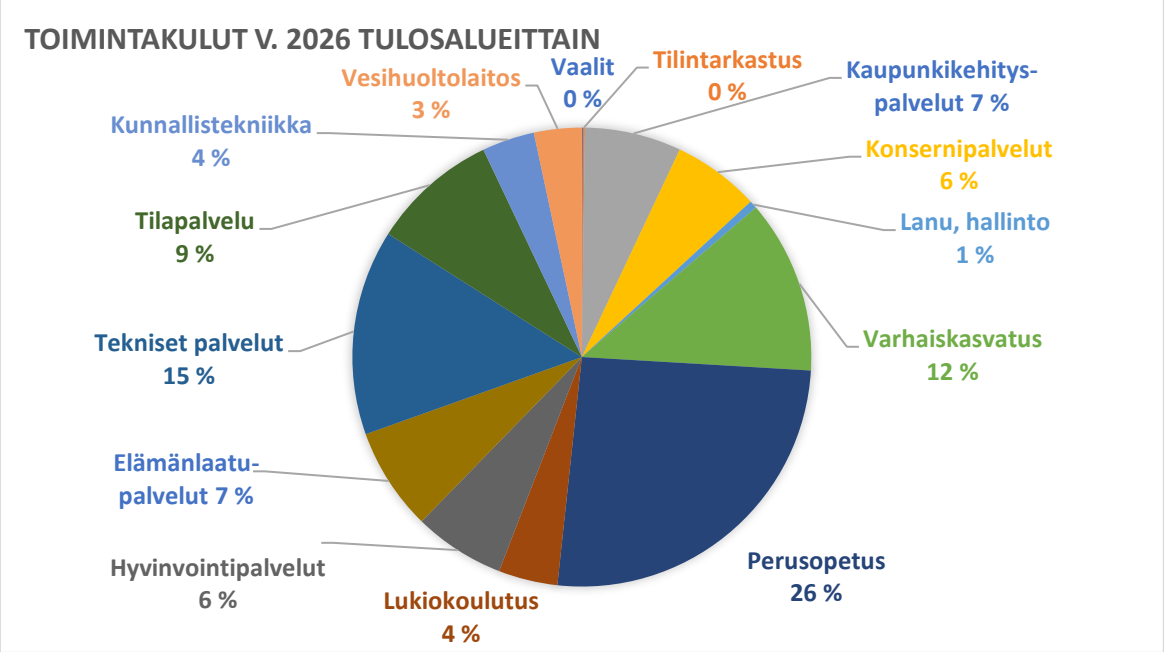
Vuoden 2027 talousarvion toimintakulut menolajeittain prosenttiosuuksina ovat seuraavat:

Lautakuntien tuloista ja menoista vuosilta 2027 ja 2026 on alla yhteenvetotaulukko:

Lautakunta	TA 2027, €	TA 2026, €	Muutos, €	Muutos, %
Kaupunginhallitus				
Toimintatuotot	649 270	623 500	25 770	4,1
Toimintakulut	-5 502 643	-5 370 333	132 310	2,5
Toimintakate	-4 853 373	-4 796 833	56 540	1,2
Lasten ja nuorten lautakunta				
Toimintatuotot	651 480	788 848	-227 368	-28,8
Toimintakulut	-17 858 116	-17 856 663	1 453	0
Toimintakate	-17 206 636	-17 067 815	138 821	0,8
Hyvinvointi- ja elämänlaatulauta-kunta				
Toimintatuotot	588 309	626 631	-38 322	-6,1
Toimintakulut	-5 717 476	-5 558 729	158 747	2,9
Toimintakate	-5 129 167	-4 932 098	197 069	4,0
Tekninen lautakunta				
Toimintatuotot	6 978 274	8 094 583	-1 116 309	-13,8
Toimintakulut	-7 457 438	-7 945 031	-487 593	6,1
Toimintakate	-451 664	177 052	-628 716	-355,1

Tulosalueiden prosentuaaliset meno-osuudet vuoden 2026 talousarviosta on esitetty alla olevassa kuviossa:

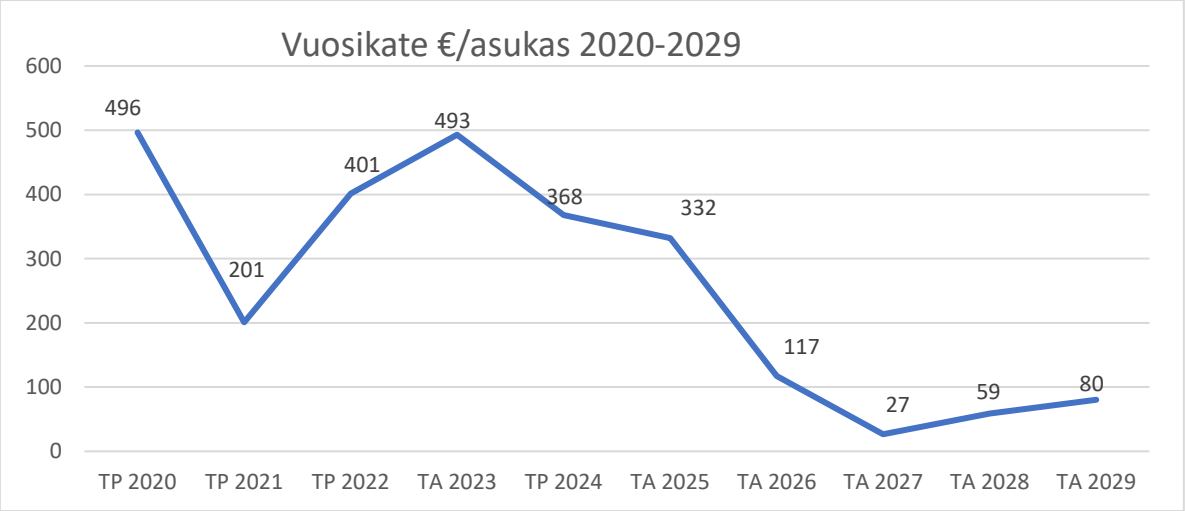
Verotuloista ja valtionosuuksista on myöhemmin erilliset tarkastelut.

Toiminnasta saatavien tuottojen ja toimintakulujen erotuksena muodostuu talousarvioon 2027 vuosikatetta 0,24 milj. euroa. Vuosikatteen määrä vähenee edellisvuoteen verrattuna lähinnä toimintatuottojen ja valtionosuuksien vähenemisen vuoksi. Oriveden kaupungin pysyvistä vastaavista ja vuoden 2026 aikana tehtävistä investoinneista on arvioitu tehtävän poistoja ja arvonalennuksia 2,86 milj. euroa valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelmaa on muutettu vuoden 2025 alusta ja siinä yhteydessä joidenkin hyödykeryhmien poistoajat hieman pidentyivät.

Vuosikate

Vuosikatteella mitataan kaupungin tulorahoituksen riittävyyttä ja se muodostuu yhteenlaskettujen toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien sekä toimintamenojen erotuksena. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot. Jos vuosikate on alijäämäinen, on kaupungin tulorahoitus heikko.

Oriveden kaupungin vuosikatteen kehitys vuosina 2015-2029 on kuvattu seuraavassa kuviossa:

Oriveden kaupungin vuosikate talousarviossa 2027 on 0,24 milj. euroa positiivinen. Vuosikate kattaa vain 8,2 % poistoista. Vuosittaiset lainanlyhennykset, joihin myös pitäisi riittää vuosikatteelta rahoitusta, ovat 4,1 milj. euroa.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot

Oriveden kaupungin talousarvion ja -suunnitelman verotuloarvio pohjautuu Suomen Kuntaliiton veroennustekehikkoon sekä talousarvion laatimisvuodelta verohallinnon arvioon maksettavana ennakoituihin verotuloihin.

1 000 euroa	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Tulovero	16 579	17 800	17 800	18 300	18 800
Muutos, %	*-1,8*	*7,4*	*0*	*2,8*	*2,7*
Veroprosentti	9,40	9,40	9,40	9,40	9,40
Kiinteistövero	3 441	3 350	3 350	3 350	3 350
Muutos, %	*2,0*	*2,6*	*0*	*0*	*0*
Yhteisövero	1 542	1 550	1 900	2 000	2 100
Muutos, %	*2,0*	*0,5*	*22,6*	*5,3*	*5,0*
Verotulot yhteensä	**21 562**	**22 700**	**23 050**	**23 650**	**24 250**
Muutos, %	*-1,0*	*5,3*	*1,5*	*2,6*	*2,5*

Verotulojen osuus kaikista kaupungin tuloista on 61,0 % (2026: 58,4 %).

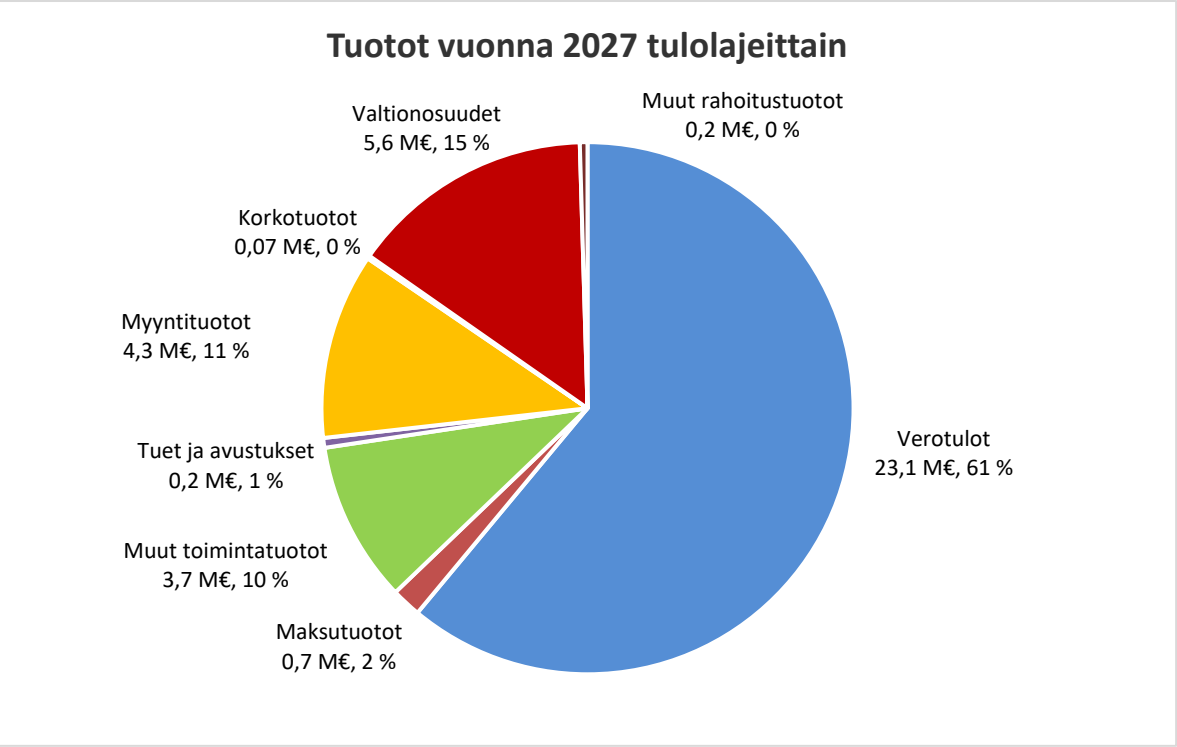
Valtionosuudet

Talousarvioon sisältyvät valtionosuusarviot perustuvat valtiovarainministeriön ennakkolaskelmiin sekä arvioituun Oriveden asukasluvun tulevaan kehitykseen.

1 000 euroa	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Peruspalv. valtionosuus	5 046	6 070	4 700	4 700	4 700
Harkinnanvar. vos korotus					
Verotulomenetysten korvaus	988	0	1 100	1 100	1 100
OKM valtionosuus	-169	-250	-200	-200	-200
Yhteensä	**5 865**	**5 820**	**5 600**	**5 600**	**5 600**
Muutos, %	*4,7*	*0,8*	*3,8*	*0*	*0*

Valtionosuuksien osuus kaikista tuloista on 14,8 % (2026: 15,0 %). Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää on tarkoitus muuttaa, mutta uudistuksen voimaantulo on siirtynyt eteenpäin alustavasti suunnitellusta vuodesta 2026. Koska uudistuksesta ja sen vaikutuksesta kuntien valtionosuuksiin ei ole vielä tietoa, sitä ei ole huomioitu taloussuunnittelukauden 2026-2028 valtionosuusarvioissa.

Vuoden 2027 käyttötalous- ja tuloslaskelmaosien tulot tulolajeittain on esitetty alla olevassa kuviossa:

Investoinnit

Investointiosaan otettavien hankkeiden pienhankintaraja (taseaktivointiraja) on 10.000 euroa. Tällöin hankinta käsitellään investointina, aktivoidaan ja poistetaan kuluina poistosuunnitelman mukaisesti. Poistonalaisten hyödykkeiden käyttöikä tulee olla yli kolme vuotta.

Tietohallinnon hankinnat tehdään tietohallintopalvelujen kautta hyödyntäen mm. Tampereen kehyskuntien hankintayhteistyötä ja yhteisesti kilpailutettuja hankintapaikkoja.

Investointien määrä bruttona vähenee merkittävästi vuoden 2026 tasosta. Kaupungin tulorahoitus ei riitä investointeihin, joten investoinnit ja vanhojen lainojen lyhennykset joudutaan rahoittamaan lainanotolla. Vuonna 2027 investointimenoihin on varattu menomäärärahaa 3,88 milj. euroa investointiosan hankeryhmäkohtaisen erittelyn mukaisesti. Vuonna 2028 investointeihin on 2,2 milj. euroa ja 2,43 milj. euroa vuonna 2029.

Investointiosassa määritellään hankkeet investointiryhmittäin eri palvelualueilla. Suurimmat yksittäiset investointihankkeet taloussuunnitelmakaudella ovat lähinnä kunnallisteknisiä, eli Oripohjantien sekä Laitamon/aseman alueen katujen peruskorjaus sekä erilaisia vesihuoltolaitoksen töitä. Pienempiä yksittäisiä hankkeita ovat mm. kaupungintalon C-osan ilmanvaihdon korjaus, uimahallin allaspuolen lattian korjaus sekä yleisurheilukentän peruskorjaus.

3. TALOUSARVION SITOVUUS

Lautakuntien määrärahojen ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida puolivuotiskatsauksessa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Määrärahojen ja/tai tuloarvioiden muutoksen yhteydessä on otettava kantaa myös asetettujen tavoitteiden muutostarpeeseen.

Käyttötalousosassa toimielimen tai investointiosassa hankeryhmän määrärahan merkittävät ylitykset ja tuloarvion alitukset on tuotava tilivuoden aikana valtuuston päätettäväksi. Merkittäväksi ylitykseksi katsotaan 10 %:n ylitys tulosalueen määrärahoista, kuitenkin niin että yli 200.000 € ylitys on aina tuotava valtuuston käsiteltäväksi. Alle 100.000 € ylityksiä ei tarvitse tuoda valtuuston käsittelyyn, mutta ne on käsiteltävä lautakunnissa.

Käyttötalousosa

Talousarvio sitoo valtuustoon nähden lautakunnille hyväksyttyjen tulojen ja menojen loppusummien osalta (merkitty keltaisella käyttötalousosan taulukoihin). Lisäksi valtuustoon nähden sitovia ovat talousarviossa tulosalueille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ilmenevät tulosalueittaisista taulukoista.

Lautakunnat jakavat käyttösuunnitelmissaan valtuuston hyväksymät määrärahat tulosalueille. Talousarvion laadinnan yhteydessä muodostunut alustava suunnitelma tulosalueittain on tiedoksi talousarvion liiteaineistona.

Investointiosa

Investointiosan lautakunnittainen menomääräraha on valtuustoon nähden sitova.

Sitovia hankeryhmiä ovat: kaupunginhallitus, lasten ja nuorten lautakunta, hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunta, tekninen lautakunta sekä kaupungin vesihuoltolaitos.

Lautakunnat jakavat investointisuunnitelmissaan valtuuston hyväksymät määrärahat hankkeille. Talousarvion laadinnan yhteydessä muodostunut alustava suunnitelma on tiedoksi talousarvion liiteaineistona.

Tuloslaskelmaosa

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat:
- Verotulot
- Valtionosuudet
- Rahoitustuotot ja - kulut, netto

Rahoitusosa

Valtuuston nähden sitova erä on:
- Pitkäaikaiset lainat, netto

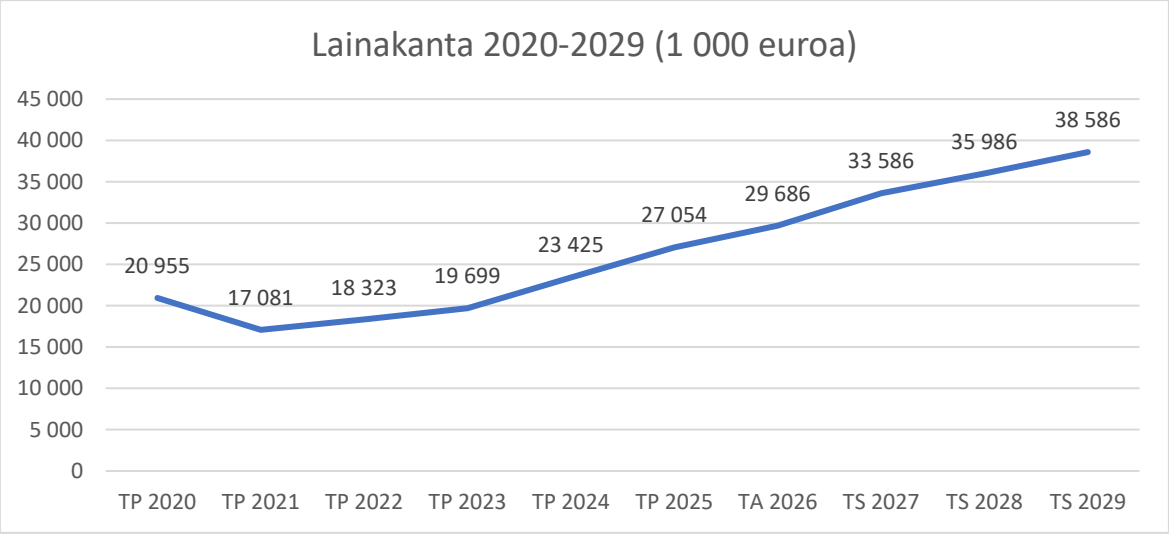
Vuoden 2027 talousarvion toiminnan ja investointien rahavirran sekä pitkäaikaisten lainojen lyhennysten jälkeen laskettuna lainanottotarve on 8,0 milj. euroa, jolloin nettolainanotto lisääntyy 3,9 milj. euroa.

Lainakanta vuosina 2026-2029

(lainat per 31.12., jakajana käytetty 31.8.2026 asukaslukua 8 822)

	Lainojen lyhennykset 1 000 euroa	Lainanotto 1 000 €/vuosi	Lainakanta 1 000 euroa per 31.12.	Lainat €/as.
2026		9 000	29 686	3 365
2027	4 100	8 000	33 586	3 807
2028	4 600	7 000	35 986	4 079
2029	4 900	7 500	38 586	4 374

Lainakannan kehitys vuosina 2020-2029 on esitetty alla olevassa kuviossa:

Tilivelvollisuus

Kuntalain mukaan kunnan muiden toimielinten kuin valtuuston jäsenet ovat tilivelvollisia. Toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen. Lisäksi tilivelvollisia ovat ao. toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

Oriveden kaupungin tilivelvollisia toimielimiä ovat: kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, kaupunkikehityslautakunta, lasten ja nuorten lautakunta, hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunta, tekninen lautakunta sekä ympäristö- ja rakennuslautakunta.

Kuntalaki ei vaadi tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelemistä ennakolta, mutta toiminnan järjestämisen kannalta on selkeämpää, jos viranhaltijat tietävät etukäteen, keitä vastuuvapauslausuma koskee. Tilivelvollisten hyväksyminen kuuluu valtuustolle. Oriveden kaupungin käytännön mukaan tilivelvolliset on hyväksytty osana talousarviota kunkin tulosalueen tavoitteiden yhteydessä.

Oriveden kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kaupunginjohtaja, palvelualueiden johtajat ja tulosalueiden johtajat. Heillä on kokonaisvastuu kaupungin, palvelualueiden tai tulosalueiden toiminnasta ja taloudesta. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat toimielinten esittelijöinä toimivat viranhaltijat.

4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN STRATEGINEN PERUSTA

Kuntalaki

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion yhteydessä on myös hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Kaupunkistrategia

Oriveden kaupunkistrategia on hyväksytty keväällä 2026 ja visiomme on: Orivesi - Helppo tulla, turvallista olla. Kehittyvä kaupunki Tampereen naapurissa. Toimintaamme ohjaavia arvoja ovat rohkeus, vastuullisuus ja turvallisuus.

Kaupunkistrategian tavoitteet vuoteen 2035 ovat:

1. *Houkutteleva ja saavutettava Orivesi*
2. *Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi*
3. *Palveleva ja vireä Orivesi*
4. *Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö*

Kaupunkistrategiamme mukaan valtuustokauden kärkitoimenpiteitä ovat asemanseutu, valtatie 9:n alue sekä kansainvälisyyskasvatuksen edelläkävijyys.

Kaupunkistrategian toteuttamisen tueksi laaditaan kolme erillistä toteuttamisohjelmaa, jotka ovat hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma, työyhteisön kehittämissuunnitelma sekä kaupunkikehitysohjelma. Lisäksi vuosittaisia strategiaan perustuvia tavoitteita määritellään talousarviossa.

Kaupunkistrategian toteutumista seurataan kokonaisuutena erikseen valtuustokausittain.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet

Oriveden kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on hyväksytty valtuustossa syyskuussa 2026 ja se on laadittu vuosille 2026-2033. Hyvinvointisuunnitelma perustuu kaupunkistrategiaan. Hyvinvointisuunnitelman painopisteet pohjautuvat alueelliseen hyvinvointikertomukseen ottaen huomioon Oriveden omat painotukset. Suunnitelman pää- ja alatavoitteet ovat:

- Terveellisillä elintavoilla hyvinvointia
    - Edistämme asukkaiden terveellisiä ruokatottumuksia
    - Vahvistamme asukkaiden liikunnallista elämäntapaa
    - Vahvistamme päihteetöntä elämäntapaa
- Osallisuudella ja yhteisöllisyydellä hyvinvointia
    - Edistämme asukkaiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä vähennämme yksinäisyyttä
    - Kehitämme palveluitamme yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyötahojen kanssa
    - Vahvistamme asukkaiden digitaitoja ja digiturvallisuutta
    - Edistämme asukkaiden mielenhyvinvointia
    - Tuemme vanhemmuutta eri keinoin
- Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö hyvinvoinnin perustana
    - Hyödynnämme luonnon hyvinvointivaikutuksia
    - Kehitämme lähiympäristöä esteettömäksi sekä liikkumiseen ja osallisuuteen kannustavaksi
    - Kehitämme lähiympäristöä turvallisemmaksi ja viihtyisämmäksi
    - Kehitämme liikenneympäristöä turvallisemmaksi
    - Vahvistamme asukkaiden turvallisuuden tunnetta.

Hyvinvointisuunnitelma on laadittu moniammatillisen työryhmän ja kuntalaisille suunnatun hyvinvointikyselyn perusteella. Suunnitelman toteutumista seurataan ja raportoidaan erikseen vuosittain.

Kaupunkikehitysohjelman tavoitteet

Kaupunkistrategian pohjalta laadittu Oriveden kaupungin kaupunkikehitysohjelma vuosille 2026-2030. Ohjelman tarkoituksena on vahvistaa yritystoiminnan edellytyksiä, parantaa paikallisen elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä edistää kaupunkistrategian kärkihankkeita. Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunkikehitysohjelman elokuussa 2026.

Kaupunkikehitysohjelman päämääriä ovat:

- Yrityksiä ja asukkaita houkutteleva, helposti saavutettava, aktiivisesti palveleva Orivesi
- Menestyvät ja kasvavat yritykset
- Kehittyvät, tiivistyvä ja turvallinen kaupunki.

Kaupunkikehitysohjelmassa on erikseen määritelty ohjelman toteuttamistoimenpiteet, vastuutahot sekä seurannan mittarit. Ohjelman toteutumista seurataan erillisenä asiakirjana.

Työyhteisön kehittämissuunnitelman tavoitteet

Työyhteisön kehittämissuunnitelma on hyväksytty henkilöstöjaostossa syyskuussa 2026. Sen mukaiset toimenpiteet vuosille 2026-2029 ovat:

- Työantajamielikuvan kehittäminen
- Työtehtävien ja työmäärän oikeudenmukainen jakautuminen työntekijöiden kesken
- Työn ja vapaa-ajan yhteensovittamista tuetaan
- Työyhteisötaitojen kehittäminen
- Johtamisen avoimuuden kehittäminen
- Kestävä ura-ajattelu
- Esihenkilön roolin selkiyttäminen, osaamisen vahvistaminen, jaksamisen tukeminen
- Työkykyjohtamisen kehittäminen sekä
- Esihenkilöiden ja henkilöstön tukeminen työssään.

Suunnitelman mukaan kaupungin johtoryhmä ohjaa ja seuraa työhyvinvoinnin kehittämistä. Vuosittain tehdyistä toimenpiteistä ja työhyvinvointikyselyn tuloksista raportoidaan henkilöstötilinpäätöksessä. Kehittämissuunnitelman mukaisesti kaikki esihenkilöt ja työntekijät ovat vastuussa työhyvinvoinnin kehittämisestä omassa työyksikössään.

5. LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

6. TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma ulk+sis	Tilinpäätös 2025	TA+muutos 2026	Talousarvio 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
Myyntituotot	4 013 714	4 363 349	4 270 209	-2	4 270	4 270
Maksutuotot	742 138	756 600	681 000	-10	681	681
Tuet ja avustukset	646 158	312 190	224 520	-28	225	225
Muut toimintatuotot	4 617 066	4 701 423	3 691 604	-21	3 692	3 692
TOIMINTATUOTOT	**10 019 076**	**10 133 562**	**8 867 333**	**-12**	**8 867**	**8 867**
Valmistus omaan käyttöön	**27 723**	**27 500**	**27 500**	**0**	**28**	**28**
Henkilöstökulut	-16 270 557	-17 575 740	-17 949 207	2	-18 263	-18 628
Palvelujen ostot	-9 928 439	-10 472 580	-10 297 278	-2	-10 297	-10 297
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 434 225	-2 505 211	-2 338 453	-7	-2 338	-2 338
Avustukset	-1 665 101	-1 730 600	-1 994 100	15	-1 964	-1 964
Muut toimintakulut	-4 151 568	-4 451 431	-3 956 635	-11	-3 957	-3 957
TOIMINTAKULUT	**-34 449 891**	**-36 735 562**	**-36 535 673**	**-1**	**-36 820**	**-37 184**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**-24 403 093**	**-26 574 500**	**-27 640 840**	**4**	**-27 925**	**-28 289**
Verotulot	21 562 280	22 700 000	23 050 000	2	23 650	24 250
Valtionosuudet	5 864 707	5 820 000	5 600 000	-4	5 600	5 600
Korkotuotot	156 502	60 000	70 000	17	70	70
Muut rahoitustuotot	313 210	145 500	175 500	21	176	176
Korkokulut	-488 409	-980 000	-950 000	-3	-980	-1 030
Muut rahoituskulut	-67 498	-134 940	-69 470	-49	-69	-69
Rahoitustuotot ja -kulut	-86 195	-909 440	-773 970	-15	-804	-854
VUOSIKATE	**2 937 699**	**1 036 060**	**235 190**	**-77**	**521**	**707**
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 482 085	-2 783 589	-2 859 153	3	-2 888	-2 793
Poistot ja arvonalentumiset	-3 482 085	-2 783 589	-2 859 153	3	-2 888	-2 793
TILIKAUDEN TULOS	**-544 385**	**-1 747 529**	**-2 623 963**	**50**	**-2 367**	**-2 087**
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	48 860	39 088	31 271	-20	25	20
Varausten ja rahastojen muutos	48 860	39 088	31 271	-20	25	20
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-495 525**	**-1 708 441**	**-2 592 692**	**52**	**-2 342**	**-2 067**

Valtuustoon nähden sitova erä

7. RAHOITUSLASKELMAOSA

Tavoite on suunnitelmallisesti kasvattaa omarahoitusta siten, että se riittää 1/4 investointien rahoittamiseen.

Rahoituslaskelma	TP 2025	TA 2026	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	2 937 699,42	986 060	986 060	235 190	-76,15	521	707
Tulorahoituksen korjauserät	-94 498,39	-100 000	-100 000	-100 000	0,00	-100	-100
Toiminnan rahavirta	2 843 201,03	886 060	886 060	135 190	-84,74	421	607
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-7 152 674,68	-7 965 000	-7 965 000	-4 028 500	-49,42	-2 348	-2 580
Rah.osuudet investointimenoihin	85 750,00	0	0	0	0,00	0	0
Pys.vast.hyödykk. luovutustulo	115 749,98	150 000	150 000	150 000	0,00	150	150
Investointien rahavirta	-6 951 174,70	-7 815 000	-7 815 000	-3 878 500	-50,37	-2 198	-2 430
Toiminnan ja invest. rahavirta	-4 107 973,67	-6 928 940	-6 928 940	-3 743 310	-45,98	-1 777	-1 823
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-393 125,00	-250 000	-250 000	-200 000	-20,00	-200	-200
Antolainasaamisten vähennykset	83 000,00	0	0	0	0,00	0	0
Antolainojen muutokset	-310 125,00	-250 000	-250 000	-200 000	-20,00	-200	-200
Lainakannan muutokset							
Pitkäaik.lainojen lisäys	4 045 625,65	11 000 000	11 000 000	8 000 000	-27,27	7 000	7 500
Pitkäaik.lainojen vähennys	-3 223 813,46	-5 100 000	-5 100 000	-4 100 000	-19,61	-4 600	-4 900
Lyhytaik.lainojen muutos	1 000 000,00	0	0	0	0,00	0	0
Lainakannan muutokset	1 821 812,19	5 900 000	5 900 000	3 900 000	-33,90	2 400	2 600
Oman pääoman muutokset	-131 922,92	0	0	0	0,00	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiant.var.ja po:n muutos	8 661,74	0	0	0	0,00	0	0
Saamisten muutos	-200 286,05	0	0	0	0,00	0	0
Korottomien velkojen muutos	406 352,41	0	0	0	0,00	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	214 728,10	0	0	0	0,00	0	0
Rahoituksen rahavirta	1 594 492,37	5 650 000	5 650 000	3 700 000	-34,51	2 200	2 400
RAHAVAROJEN MUUTOS	-2 513 481,30	-1 278 940	-1 278 940	-43 310	-96,61	423	577

Valtuustoon nähden sitova erä

8. KÄYTTÖTALOUSOSA

KAUPUNGINHALLITUS

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	623 859	623 500	649 270	649	649
Toimintakulut	-4 754 830	-5 370 333	-5 502 643	-5 515	-5 563
Toimintakate	-4 130 971	-4 746 833	-4 853 373	-4 866	-4 914
Poistot ja arvonalennukset	0	0	-1 000	-1	-1
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 130 971	-4 796 833	-4 852 373	-4 865	-4 913

= valtuustoon nähden sitova erä

Vaalit

Vaalien tehtävänä on vastata keskusvaalilautakunnan tehtävistä. Lautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Keskusvaalilautakunnan sihteerinä toimii hallintosihteeri Piia Leppänen.

Taloussuunnitelmakaudella järjestetään seuraavat vaalit:

- vuonna 2027 eduskuntavaalit
- ei säännönmukaisia vaaleja
- vuonna 2029 alue- ja kuntavaalit sekä europarlamenttivaalit

Tilintarkastus

Tilivelvollinen: Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Eliisa Suhonen

Tilintarkastuksen tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat,
- arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista ja riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää,
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
- valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi sekä
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kaupunkikehityspalvelut

Tilivelvollinen: Kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Kaupunkikehityspalvelujen tehtävänä on vastata kaupungin hallinnosta, taloudenhoidosta ja sisäisestä valvonnasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: kaupunginvaltuuston ja -hallituksen, tilapäiset toimikunnat, kaupungin johtoryhmän, sisäisen tarkastuksen, yleisen kehittämisen, elinvoimapalvelut, maankäyttöpalvelut, viestinnän ja markkinoinnin sekä Tampereen kaupunkiseudun seutuyhteistyön. Kaupunkiseudun yhteistyöhön sisältyy myös seudullinen joukkoliikenne, jonka tasoksi tavoitellaan tulevaisuudessa palvelutasomäärittelyn mukaisesti kerran tunnissa toimiva liikenne.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	**Toimenpide ja mittari**	**Toteutuminen**
Houkutteleva ja saavutettava Orivesi Olemme Tampereen kaupunkiseudun rohkeasti kehittyvä ja saavutettava kaupunki, jossa liikenne toimii.	– Edistämme päivittäistavarakaupan ja muiden arjen palveluiden syntymistä asemanseudulle. (Mittari: hankkeen käynnistyminen) – Haemme Älykkäät kylät- / EU:n maaseuturahaston hankerahoitusta Aseman alueen kehittämiseen. (Mittari: rahoituspäätös)	
Olemme houkutteleva ja toimiva ympäristö yrittämiselle ja asumiselle. Orivedelle on enemmän muuttajia kuin täältä lähtijöitä.	– Tehostamme asukasmarkkinointia uuden asukasmarkkinointisivuston avulla. (Mittari: nettomuutto) – Kehitämme aseman aluetta kaavoituksen keinoin. (Mittari: kaavahankkeiden edistyminen) – Valmistelemme kaavoituskatsauksen mukaisesti tonttikokonaisuuksia eri yritystarpeisiin, varautuen myös laajaa tilaa vaativaan yritystoimintaan ja uudistuvaan teollisuuteen. (Mittari: käynnistyvät hankkeet) – Teemme aktiivista sijoittumistyötä ja vuoropuhelua yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. (Mittari: hankkeiden edistyminen)	
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin.	– Parannamme elinympäristön ja liikkumisen turvallisuutta edistämällä mm. kevyen liiken-	

	teen väylähankkeita yhteistyössä tekniikka- ja ympäristökeskuksen ja elinvoimakeskuksen kanssa. (Mittari: hankkeiden eteneminen)	
Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	– Kehitämme Teerentaival-reitistä hyvinvointia edistävän, monipuolisen ja innovatiivisen kohteen. (Mittari: reitin ja hankkeen edistyminen)	
Palveleva ja vireä Orivesi Kehitämme keskustaa entistä houkuttelevammaksi ja vahvistamme palvelutarjontaamme yrittäjälähtöisesti.	– Parannamme positiivista yritysilmapiiriä käymällä aktiivista vuoropuhelua yrittäjien kanssa ja nostamalla esiin orivesiläistä osaamista. (Mittari: julkaisut)	
Kannustamme kyliä kehittymään sekä vahvistamme aktiivisen kuntalaisyhteisön ja kolmannen sektorin toimintaa. Tuomme esille kylien vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen mahdollisuuksia.	– Vahvistamme kylien elinvoimaa ja omaleimaisuutta mm. kylien kumppanuuspöydässä. (Mittari: järjestetyt tilaisuudet). – Rakennamme asukasmarkkinointisivuston. (Mittari: sivusto julkaistu)	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme, että kaupunkikonsernin talous on kunnossa ja tarvittavat investoinnit on toteutettu vastuullisesti.	- Konsernitilinpäätöksen tunnusluvut eivät heikkene vuoden 2026 tasosta.	

Kaupunkikehityspalvelualueen riskiarvio

Kaupunkikehityspalvelualueella nähdään merkittävimpinä riskeinä kuntalaisten palvelujen heikkeneminen Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) palveluverkkouudistuksen ja talouden säästöjen myötä. Myös Pirhalle siirtyneiden kiinteistöjen takausvastuiden realisoituminen nähdään riskinä. Kaupungin tytäryhtiöistä Oriveden Kotikoivu Oy:n ja Orivesi-talo Oy:n käyttöasteiden heikkeneminen ja sitä kautta yhtiöiden pääomittamistarve tunnistetaan riskeiksi.

Konsernipalvelut

Tilivelvollinen: Talous- ja hallintojohtaja Marjatta Lilja

Konsernipalvelujen tehtävänä on tuottaa kaupungin palvelujen tarvitsemia henkilöstö-, talous-, toimisto- ja tietohallinnon tukipalveluja, vastata omistajaohjauksesta sekä maaseutu- ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden ostopalveluista.

Konsernipalvelujen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: henkilöstöpalvelut, hallinto- ja toimistopalvelut (lautakuntien ja palvelualueiden sihteeripalvelut), taloushallinnon tukipalvelut, tietohallinto-

palvelut sekä maaseutu- ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden maksuosuudet. Konsernipalveluihin sisältyvä henkilöstöpalvelut huolehtii kaupungille työnantajana kuuluvista henkilöstöasioista. Henkilöstöpalveluissa hoidetaan henkilöstön palkkaus- ja palvelusuhdeasiat, yhteistoimintaan liittyvät asiat sekä muut virka- ja työehtosopimusten ja työlainsäädännön soveltamiseen kuuluvat tehtävät sekä koordinoidaan henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämistä. Konsernipalvelujen kustannuksiin sisältyy Oriveden kaupungin asukasluvun mukainen osuus Tampereen kehyskuntien keskitetyn tietohallinnon kustannuksista sekä Tampereen kaupungin tuottamien seudullisten tietohallintokustannusten osuus.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	**Toimenpide ja mittari**	**Toteutuminen**
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Työyhteisön kehittämissuunnitelman toimenpiteiden jalkauttaminen, työhyvinvointikyselyn laatiminen vuosittain Talouspalvelujen uudelleenjärjestelyn sujuva käyttöönotto ja loppukäyttäjien häiriötön palvelu - uuden toimijan palvelut on otettu käyttöön - häiriöitä on kpl-määränä mahdollisimman vähän	

Konsernipalvelualueen riskiarvio

Konsernipalvelujen merkittävimpinä riskeinä nähdään henkilöstön poissaoloon liittyvät riskit, tietojärjestelmien ja -verkkojen toimintahäiriöt sekä tietoturva- ja tietosuojariskit. Koko kaupungin talouteen liittyvinä riskeinä on tunnistettu tulopohjan vähenemiseen ja korkojen nousuun liittyvät asiat, jolloin kaupungin talouden tasapaino heikkenee.

LASTEN JA NUORTEN LAUTAKUNTA

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	979 615	788 848	651 480	651	651
Toimintakulut	-16 948 728	-17 859 749	-17 858 116	-18 043	-18 258
Toimintakate	-15 969 113	-17 070 901	-17 206 636	-17 392	-17 606
Poistot ja arvonalentumiset	-14 229	-7 878	-9 068	-9	-3
Tilikauden yli-/alijäämä	-15 983 901	-17 078 779	-17 215 704	-17 401	-17 609

= valtuustoon nähden sitova erä

Opetuksen hallintopalvelut

Tilivelvollinen: Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Hallintopalvelujen tehtävänä on vastata koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahallinnosta, opiskeluhuollosta, henkilöstö- ja taloushallinnosta sekä hanketoiminnasta. Hallinnolla on kokonaisvastuu Oriveden kaupungin kasvatus- ja opetuspalvelujen suunnittelusta ja kehittämisestä.

Hallintopalvelujen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: hallinnon, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja elämänlaatupalveluiden tulosalueet. Kaupungin hallinto- ja talouspalvelut vastaavat kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksen toimistopalveluiden tuottamisesta.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Kehitämme työnjakoa kansainvälisissä oppilas-, opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuuksissa. Mittari: • Luodaan selkeä ohjeistus kansainvälisistä liikkuvuuksista oppilaille, opiskelijoille, huoltajille ja henkilöstölle. • Opetus- ja toimistohenkilöstön työnjako organisoidaan uudelleen.	

Varhaiskasvatuspalvelut

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatuspäällikkö Mari Immonen

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhdessä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: varhaiskasvatus, jota tarjotaan myös vuorohoitoa tarvitseville, perhepäivähoito, esiopetus, lakisääteinen lasten kunnallinen kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki sekä yksityisen hoidon kuntalisä. Palveluja järjestetään osin yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman toteuttaminen. Mittari: • Varhaiskasvatuksessa olevien lasten liikkuminen lisääntyy alkukartoitukseen verrattuna.	
Palveleva ja vireä Orivesi Kehitämme keskustaa entistä houkuttelevammaksi ja vahvistamme palvelutarjontaamme yrittäjälähtöisesti	Kansainvälisyyskasvatuksen edelläkävijä Varhaiskasvatuksessa • eTwinning toteutuu eri päiväkodeissa (Vuokkokuja, Orivarsa, Niittykukka).	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Osaamisen lisääminen tunnetaitojen sekä lasten ja aikuisten vireys- ja kuormitustilojen merkityksestä varhaiskasvatuksen arjessa (opinnäytetyön tulosten pohjalta). Mittari: • täydennyskoulutuksen toteuttaminen. Varhaiskasvatuksen nykytila arvioidaan ja sitä kehitetään tulosten pohjalta. • Kaikki päiväkodit ja perhepäivähoito osallistuvat Karvin kansalliseen tiedonkeruuseen alle 3-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen nykytilasta. • Henkilöstölle toteutetaan arviointikysely vuoden 2027 loppuun mennessä. • Tulosten perusteella hyödynnetään kyselystä saatuja palautteita varhaiskasvatuksen laadun kehittämisessä. Jokaisesta yksiköstä nimetään vähintään yksi laadun kehittämisen tavoite. Tavoitteen määrittelemisessä hyödynnetään lisäksi Oriveden varhaiskasvatusyksiköiden johtajien koordinoimaa Pirkanmaan Loistoverkoston materiaalia. Seudullista johtamisosaamisen kartoitusta hyödynnetään varhaiskasvatuksen johdon osaamisen kehittämisessä. Mittari: • Osallistutaan johtamisosaamisen kartoituksen perusteella tuotettuun koulutukseen.	

Opetuspalvelut

Tilivelvollinen: Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Perusopetus on osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa, ja se tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Perusopetus antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin sekä ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen ja rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta ja osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestävälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.

Perusopetuksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: perusopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	**Toimenpide ja mittari**	**Toteutuminen**
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin.	Vahvistetaan lasten, nuorten ja henkilökunnan turvallista koulupäivää. Mittarit: • Orivesi osallistuu seudulliseen Kohti turvallista koulua -hankkeeseen. • Kiusaamisen dokumentointiin liittyvä toimintamalli ja Wilma-lomake otetaan käyttöön.	
Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	Edistämme lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa hanketyön avulla. Mittarit: • Liikkuva koulu ja Move! -hanketyö toteutuu kaikissa kouluissa. • Liikkuva koulu ja Move! -hankkeen yksilölliseen liikuntaneuvontaan osallistuu vähintään 40 oppilasta. Vahvistetaan perusopetuksen oppilaiden uima- ja vesiturvallisuustaitoja. Mittarit:	

	• Kaikki uimaan turvallisesti! -hanke toteutuu kaikissa kouluissa. • Pohjoismaisen uimataitotestin läpäisseiden 6.–9.-luokkalaisten osuus on vähintään 70 %. • Uimataitoisten lasten ja nuorten osuus kasvaa hankkeen lähtötilanteeseen verrattuna.	
Palveleva ja vireä Orivesi Kehitämme keskustaa entistä houkuttelevammaksi ja vahvistamme palvelutarjontaamme yrittäjälähtöisesti.	Kansainvälisyyskasvatuksen edelläkävijä Orivedellä lapsista ja nuorista kasvaa osaavia, vastuullisia ja aktiivisia maailmankansalaisia. Kansainvälisyys- ja kestävyyskasvatus ovat pysyvä osa kaikkien Oriveden koulujen toimintakulttuuria, ja Erasmus+ -akkreditointikonsortio toteutetaan suunnitellusti. Mittarit: • Selkeytetään ja vakinaistetaan yhteistyötä pedagogisesti valittujen eurooppalaisten koulujen kanssa. Sitoudutaan liikkuvuuksien vastavuoroisuusperiaatteeseen. • Luodaan kansainvälisten liikkuvuuksien uusi kaupunkitasoinen rahoitusmalli perusopetukseen.	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Oppilaiden käyttäytymistä ohjataan tutkimustiedon perusteella. Mittari: • Kaikki peruskoulut lähtevät mukaan ProKoulu-toimintamalliin. ProKoulu-toimintamalli on usean vuoden mittainen tiimiperustainen kehitysprosessi, jossa koulun toimintakulttuuria, opettajien kasvatusosaamista ja oppilaiden käyttäytymisen ohjaamista kehitetään tutkimustiedon avulla. Seudullista johtamisosaamisen kartoitusta hyödynnetään perusopetuksen johdon osaamisen kehittämisessä. Mittari: • Osallistutaan johtamisosaamisen kartoituksen perusteella tuotettuun koulutukseen.	

Lukiokoulutus

Tilivelvollinen: Kasvatus- ja opetusjohtaja Mia Mattila

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla opiskelija oppii ajattelemaan itsenäisesti ja kriittisesti sekä toimimaan vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä, ja opintojen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

Oriveden lukio on Oriveden seudun (Orivesi, Juupajoki) yleissivistävää toisen asteen opetusta antava oppilaitos. Oriveden lukiossa on yleislinja, lentopallo- ja urheilulinja sekä kirjoittajalinja. Lukio on saanut Unesco-koulustatuksen eli on virallinen maailmanlaajuisen UNESCO ASPnet -kouluverkoston jäsen. Oriveden lukio toimii samassa kiinteistökokonaisuudessa Oriveden yhteiskoulun vuosiluokkien 7–9 kanssa.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu järjestää Orivedellä ammatillista koulutusta nuorille sekä aikuisille. Oriveden lukio järjestää opetusta myös yhteisille kahden tutkinnon opiskelijoille.

Lukiokoulutuksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat: lukiokoulutus.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	**Toimenpide ja mittari**	**Toteutuminen**
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	Opiskelijoiden liikkumista edistetään. Mittari: • Jatketaan Liike joka oppitunnilla -toimintatapaa. Lukutaitoa ja lukemisen kulttuuria kehitetään. Mittari: • Otetaan käyttöön Lukutuokio: kaikki lukevat oppitunneilla kirjaa viikoittain sovitun ajan.	
Palveleva ja vireä Orivesi Kehitämme keskustaa entistä houkuttelevammaksi ja vahvistamme palvelutarjontaamme yrittäjälähtöisesti.	Kansainvälisyyskasvatuksen edelläkävijä Kansainvälisyyskasvatuksen edelläkävijä Orivedellä nuorista kasvaa osaavia, vastuullisia ja aktiivisia maailmankansalaisia. Kansainvälisyys- ja kestävyyskasvatus ovat pysyvä osa lukion toimintakulttuuria, ja Erasmus+ -akkreditointikonsortio toteutetaan suunnitellusti. Mittarit:	

	• Selkeytetään ja vakinaistetaan yhteistyötä pedagogisesti valittujen eurooppalaisten koulujen kanssa. Sitoudutaan liikkuvuuksien vastavuoroisuusperiaatteeseen. • Luodaan kansainvälisten liikkuvuuksien uusi kaupunkitasoinen rahoitusmalli lukiokoulutukseen.	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme, että kaupunkikonsernin talous on kunnossa ja tarvittavat investoinnit on toteutettu vastuullisesti.	Lukiokoulutuksen taloutta kehitetään kestävästi. Mittari: • Selvitetään kirjoittajalinjan vetovoimaisuutta ja kustannusrakennetta. Kirjoittajalinjalla aloittaa vähintään 8 opiskelijaa. Painotuslinjojen vetovoimaa kehitetään edelleen. Mittari: • Muualta tulevien opiskelijoiden määrä on vähintään 12.	
Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja jakamisessa hyödynnetään seudullista verkostoyhteistyötä. Mittari: • Lukion opettajat osallistuvat seudulliseen aineryhmätyöskentelyyn. Seudullista johtamisosaamisen kartoitusta hyödynnetään lukiokoulutuksen johdon osaamisen kehittämisessä. Mittari: • Osallistutaan johtamisosaamisen kartoituksen perusteella tuotettuun koulutukseen.	

Kasvatus- ja opetuspalvelualueen riskiarvio

Merkittävimmät riskit liittyvät muodollisesti kelpoisen työvoiman saamiseen erityisesti varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa. Toimenpiteenä on mahdollistettu henkilöstön kouluttautumista joustavasti, esimerkiksi lastenhoitajista varhaiskasvatuksen opettajiksi ja luokanopettajista erityisopettajiksi. Myös muodollisesti kelpoisten sijaisten saaminen on vaikeaa, ja se vaikuttaa toiminnan laadukkaaseen toteuttamiseen. Tähän on toimenpiteenä saatu valtion erityisavustusta, jonka avulla on palkattu resurssiopettaja sijaisuuksia ja yhteisopettajuutta varten.

Kasvatus- ja opetuspalveluissa avainhenkilöriski on merkittävä, sillä monet asiat ovat organisaatiossa yksittäisten henkilöiden varassa. Toimenpiteenä on ollut varahenkilöjärjestelmän kehittäminen: varhaiskasvatuksessa toimii kaksi päiväkotien apulaisjohtajaa, ja Kultavuoren sekä Rovastinkankaan kouluissa vararehtorin tehtävät on liitetty opettajan virkaan.

Psykososiaalisen kuormittumisen riski on kasvatuksessa ja opetuksessa suuri. Työ on vastuullista ja kuormittavaa ja vaatii jatkuvaa uuden oppimista sekä hyviä vuorovaikutustaitoja. Henkilöstön psykososiaalinen kuormitus on kasvanut globaalin epävarmuuden aikana. Psykososiaalista kuormitusta ehkäistään mm. hyvällä johtamisella, kaupunkitasoisella ja seudullisella yhteistyöllä sekä osaamisen kehittämisen avulla.

HYVINVOINTI- JA ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	705 412	626 631	588 309	588	588
Toimintakulut	-5 091 762	-5 558 729	-5 717 476	-5 747	-5 782
Toimintakate	-4 386 349	-4 932 098	-5 129 167	-5 159	-5 194
Poistot ja arvonalentumiset	-142 721	-118 830	-102 808	-130	-115
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 529 440	-5 050 898	-5 231 945	-5 289	-5 309

= valtuustoon nähden sitova erä

Hyvinvointipalvelut

Tilivelvollinen: Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelujen palvelualueen keskeisin yhteinen tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tarkoittaa toimia, joilla ylläpidetään ja parannetaan väestön terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säädetään mm. kuntalaissa ja kyse on kunnan yhdestä lakisääteisestä perustehtävästä. Myös järjestöillä, yhdistyksillä, seurakunnalla sekä seuroilla on merkittävä rooli hyvinvointityössä, ja kolmannen sektorin toimijat ovatkin palvelualueen keskeinen yhteistyökumppani.

Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunnan tehtävänä on järjestää kansalaisopisto-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuorisotyön ja etsivän nuorisotyön palvelut sekä taiteen perusopetuksen palvelut. Lautakunta vastaa myös työllisyyspalvelujen tilaamisesta Tampereen seudun työllisyysalueelta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiosta sekä toimii ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana kuntalain mukaisena toimielimenä. Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunta toimii myös kansalaisopistotoiminnan yhteistoiminta-aluetta (Juupajoki, Kuhmoinen, Orivesi) koskevassa päätöksenteossa kuntien yhteisenä toimielimenä.

Palvelualue koostuu hyvinvointipalvelujen ja elämänlaatupalvelujen tulosalueista.

Hyvinvointipalvelujen tulosalue sisältää hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelualueen johto- ja toimistopalvelut, lautakunnan sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen kustannukset, maahanmuuttopalvelut, Tampereen kaupungin järjestämisvastuulle 1.1.2025 siirtyneet työllisyyspalvelut ja työttömyysturvaetuuden kuntaosuudet, nuorten kesätyöllistäminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointiin liittyvät tehtävät.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Houkutteleva ja saavutettava Orivesi Olemme Tampereen kaupunkiseudun rohkeasti kehittyvä ja saavutettava kaupunki, jossa liikenne toimii.	Yhteistyömme Tampereen seudun työllisyysalueen kanssa toimii saumattomasti ja toimenpiteet ovat vaikuttavia (mm. Orivesi-lisä, Elmapilotti). Mittari: Työttömyysasteemme laskee	

	Lisäämme nuorten kesätyöpaikkojen, kesätyöseteleiden ja 4H-yrittäjien määrää. Mittari: määrien kehitys	
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin. Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	Edistämme luonnon hyvinvointivaikutuksia Mittarit: Teerentaival -reitti valmistuu, Orivesi mukana Pirkanmaan luontohyvinvointi -hankkeissa, luontoretkien määrä.	
Palveleva ja vireä Orivesi Kannustamme kyliä kehittymään sekä vahvistamme aktiivisen kuntalaisyhteisön ja kolmannen sektorin toimintaa. Tuomme esille kylien vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen mahdollisuuksia.	Kehitämme yhdessä muiden toimijoiden kanssa matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoimintaa sekä tarjoamme yhdistyksille maksutta kokoontumisen paikkoja. Mittarit: yhteisökeskuksen kävijämäärät, asiakaspalaute, Järjestöjen talon, Annankodin ja kaupungintalon kerhotilan varausmäärät.	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	<u>Koko palvelualue:</u> Toteutamme palvelualueellamme työyhteisön kehittämissuunnitelman toimenpiteitä ja raportoimme tuloksistamme. Palvelualueemme sairauspoissaolopäivät vähenevät. Mittarit: poissaolopvä/hlö, kehitys edellisistä vuosista, vertailu koko kaupungin ka.	

Elämänlaatupalvelut

Tilivelvollinen: Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Elämänlaatupalvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä ja tukea ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan eri tavoilla kansalaisopisto-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden kautta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Elämänlaatupalvelut tekevät paikallista ja seudullista yhteistyötä luoden Orivedelle laadukkaita ja kattavia hyvinvointipalveluita taloudellisesti ja tehokkaasti. Elämänlaatupalvelut tarjoavat ja ylläpitävät kuntalaisille harrastuspaikkoja ja -mahdollisuuksia koko elinkaari huomioiden. Palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon saavutettavuus, tasavertaisuus sekä osallisuuden periaatteet.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin.	Kehitämme nuorten Ohjaamo-toimintaa. Mittari: asiakasmäärän kehitys ja asiakaspalaute. Toteutamme yhdessä muiden toimijoiden kanssa hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta edistäviä luentoja, tapahtumia, retkiä ja tiedotuskampanjoita. Mittarit: tilaisuuksien ym. määrä ja osallistujamäärät.	
Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	Vahvistamme asukkaidemme liikunnallista elämäntapaa -alakoulujen liikuntapassi-hanke (mittari: hanke toteutuu suunnitelman mukaisesti) -erityisryhmien harrastuksien kehittäminen (mittari: ryhmien ja osallistujien määrän kehitys) Vakiinnutamme Kaiku-kortti toiminnan ja lisäämme Kaiku-korttikohteeksi kaupungin liikuntapalvelut. Mittari: Kaiku-korttia käyttävien määrän kehitys. Kehitämme kirjaston ilmaista välinelainausta sekä käytettyjen harrastusvälineiden kierrättämistoimintaa yhteistyössä 3. sektorin kanssa ja tiedotamme niistä monikanavaisesti. Mittarit: lainattavien välineitä määrä, lainauksien määrä	
Palveleva ja vireä Orivesi Kannustamme kyliä kehittymään sekä vahvistamme aktiivisen kuntalaisyhteisön ja kolmannen sektorin toimintaa. Tuomme esille kylien vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen mahdollisuuksia.	Tuemme vapaaehtoisia omaehtoisen harrastustoiminnan järjestämisessä ja tiedottamisessa. Mittarit: vertaisohjaajien koulutuksien ja vertaisryhmien määrän kehittyminen.	

Hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelualueen riskiarvio

Pieni henkilöstömäärä edellyttää kaikilta palvelualueen työntekijöitä/viranhaltijoilta laajaa osaamista sekä perehtymistä myös muiden työtehtäviin (mm. akuutit sijaistukset). Pätevien sijaisten saaminen voi olla hankalaa ja pahimmillaan palvelupisteitä joudutaan sulkemaan, sovittuja asiakasaikoja siirtämään myöhemmäksi tai toisen työntekijän/viranhaltijan hoidettaviksi. Epäpätevien sijaisten tai henkilöstövajeen vuoksi riskinä voi olla osassa työyksiköistä myös kasvanut vahinko- tai tapaturmariski. Ikääntyneet kiinteistöt ja talotekniikka sekä lisääntynyt ilkivalta voivat aiheuttaa myös äkillisiä sulkuja palvelutuotantoon sekä ennakoimattomia kustannuksia.

Elämänlaatupalvelujen osalta taloudellisena riskinä on, että nykyisessä taloustilanteessa kuntalaiset vähentävät palvelujen käyttöä ja tämän myötä tuloja kertyy aiempaa vähemmän. Työllisyyspalvelujen osalta talousriski voi konkretisoitua työttömyysasteen kasvaessa, jolloin kuntalaisten palvelujen tarve sekä kunnan maksama työttömyysturvan kuntaosuus kasvaa.

TEKNINEN LAUTAKUNTA

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toimintatuotot	7 710 198	8 094 583	6 978 274	6 978	6978
Toimintakulut	-7 654 571	-7 945 031	-7 457 438	-7 515	-7 581
Toimintakate	55 618	149 552	-479 164	-536	-603
Poistot ja arvonalentumiset	-3 325 134	-2 656 881	-2 746 277	-2 748	-2 675
Poistoeron muutos	48 860	39 088	31 271	25	20
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 398 491	-2 969 181	-3 589 640	-3 655	-3 653

= valtuustoon nähden sitova erä

Teknisten palvelujen hallinto

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja Virve Toukola

Hallintopalveluiden tehtävänä on huolehtia tekniikka- ja ympäristöpalveluiden suunnittelu-, neuvonta-, toimisto- yms. tehtävien keskitetystä hoitamisesta ja toimintaedellytysten luomisesta eri tulosalueiden toiminnalle.

Hallintopalvelut-tulosalue sisältää seuraavat toiminnat:

Rakennusvalvonta ohjaa kaavoituksen toteutumista ja rakennetun ympäristön kehittymistä vastaamalla rakentamisen neuvonnasta ja valvonnasta. Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia turvallisen, terveellisen, viihtyisän ja kauniin rakennuskannan muodostumisesta. Huomioon otetaan rakentajan, naapurin, ympäristön ja yhteiskunnan velvollisuudet ja oikeudet. Tähän pyritään ohjauksella, neuvonnalla, lupapäätöksillä ja valvonnalla siten kuin maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntö edellyttää. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluu rakennuksia koskevat tarvittavat lausunnot, työvaihetarkastukset sekä valvontatehtävät.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on hoitaa ympäristölupiin ja maa-aineslupiin liittyvät asiat sekä ympäristölainsäädännön mukaiset muut tehtävät kuten ilmoitus- ja valvonta-asiat. Lisäksi ympäristönsuojelu seuraa ympäristön tilaa ja tekee tiedottamista ja neuvontaa.

Yksityistieasiat Yksityistieavustuksiin liittyvät asiat.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Houkutteleva ja saavutettava Orivesi Olemme houkutteleva ja toimiva ympäristö yrittämiselle ja asumiselle. Orivedelle on enemmän muuttajia kuin täältä lähtijöitä.	Joustava sähköinen rakentamisen lupamenettely ja asiakaslähtöinen neuvonta. Mittari: rakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika alle 2 kuukautta.	
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin.	Rakentamisen ja ympäristön laadun ja turvallisuuden varmistaminen lisäämällä asukkaiden tietoisuutta lainvaatimista sekä minimivaatimuksia paremmista ratkaisuista.	

	Mittari: rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun esillä olo ja osallistuminen asukastilaisuuksiin ja tapahtumiin. Päivitetään kaupungin ympäristönsuojelumääräykset. Mittari: toteutuminen	
Palveleva ja vireä Orivesi Kannustamme kyliä kehittymään sekä vahvistamme aktiivisen kuntalaisyhteisön ja kolmannen sektorin toimintaa. Tuomme esille kylien vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen mahdollisuuksia.	Vapaa-ajan asuntojen käyttötarkoituksen muutokset. Mittari: käyttötarkoituksen muutosten määrä suhteessa hakemuksien määrään.	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Osallistuminen koulutuksiin (muun muassa mahdolliset lakimuutokset) aktiivisesti määrärahojen puitteissa. Mittari: koulutuksien määrä/henkilö.	

Tilapalvelu

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja Virve Toukola

Tilapalvelun tehtävänä on järjestää ja vastata kaupungin omistamien kiinteistöjen kiinteistönhuollosta, hoidosta ja korjauksista, vastata kaupungin vuokraamien huoneistojen ja kiinteistöjen hallinnasta sekä järjestää ateria- ja siivouspalvelut kaupungin palvelualueille. Kiinteistömestari toimii vikapäivystäjien esihenkilönä.

Tilapalvelu-tulosalue sisältää seuraavat toiminnat:

Kiinteistöhuollon tehtävänä on hoitaa, huoltaa ja pitää kunnossa kaupungin omistamat kiinteistöt sekä huoltaa sopimuksen mukaan kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden kiinteistöjä sekä vastata kaupungin vuokraamien huoneistojen ja kiinteistöjen hallinnasta.

Ruokapalvelun tehtävänä on tuottaa kaupungin palvelualueiden asiakkaille sekä henkilöstölle ateriapalveluita.

Siivouspalvelun tehtävänä on tuottaa kaupungin palvelualueiden ja konserniyhtiön kiinteistöihin puhtauspalveluja.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Houkutteleva ja saavutettava Orivesi Olemme Tampereen kaupunkiseudun rohkeasti kehittyvä ja saavutettava kaupunki, jossa liikenne toimii. Olemme houkutteleva ja toimiva ympäristö yrittämiselle ja asumiselle. Orivedelle on enemmän muuttajia kuin täältä lähtijöitä.	Asemanseudun kehittäminen purkamalla kaupungille ostetut käyttämättömät kiinteistöt määrärahojen puitteissa. Mittari: toteutuneet purut. Varmistamme, että tarjoamme turvalliset ja terveelliset toimitilat. Mittari: sisäilmatyöryhmälle tulleet huomiot.	
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin. Olemme ainutlaatuinen liikunnan ja kulttuurin kaupunki.	Mahdollisuuksien mukaan teemme kiinteistöihin esteettömyyskorjauksia. Mittari: tehdyt/pyydetyt toimenpiteet. Ylläpidämme kaupungin liikuntapaikkoja kaupungin kiinteistöissä. Mittari: liikuntapaikkojen käyttöasteet ja vikailmoitusten määrä. Asiakaskysely kiinteistöhuollon, ruoka- ja siivouspalveluiden laadusta. Asteikko 1–4. Mittari: käyttäjäkysely, tavoitetaso keskiarvo vähintään 3.	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme, että kaupunkikonsernin talous on kunnossa ja tarvittavat investoinnit on toteutettu vastuullisesti. Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Tilapalvelu tekee energiatalousinvestointeja ja pyrkii JETS:in (Julkisen alan energiatehokkuussopimus) mukaisiin toimenpiteisiin. Mittari: säästetyt MWh:t. Kannustamme henkilöstöä kehittämään ammattitaitoaan osallistumalla koulutuksiin, messuille ja muihin alan tapahtumiin sekä tuemme työhyvinvointia aktiivisella TYHY-toiminnalla. Mittari: osallistuminen 2 tapahtumaa/vuosi/henkilö.	

Kunnallistekniikka

Tilivelvollinen: Yhdyskuntatekniikan päällikkö Mika Kuivanen

Kunnallistekniikan tulosalue sisältää seuraavat toiminnat:

Liikenneväylät ja konekeskus -tulosyksikkö huolehtii kaupungin katuverkon ylläpitämisestä, suunnittelusta ja rakentamisesta. Toiminnan toteuttamiseen käytetään kaupungin omaa konekeskusta ja henkilöstöä sekä paikallisten yrittäjien palveluita. Tulosyksikkö huolehtii myös kaupungin vesihuoltoverkostojen kunnossapidosta ja rakentamisesta.

Puistot ja yleiset alueet -tulosyksikkö vastaa julkisten viheralueiden ja leikkikenttien suunnittelusta ja hoidosta. Tulosyksikkö huolehtii myös kaupungin matonpesupaikoista ja pieneläinhautausmaasta.

Kunnallistekniikan vastuulla on romuajoneuvoista huolehtiminen ja roskaantuneiden alueiden siistiminen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Houkutteleva ja saavutettava Orivesi Olemme Tampereen kaupunkiseudun rohkeasti kehittyvä ja saavutettava kaupunki, jossa liikenne toimii.	Kunnallistekniikka toteuttaa Aseman seudun uudistamista yhdessä muiden kaupungin toimijoiden kanssa asemanseudun kehittämisohjelman mukaisesti. Mittari: toteutetut katujen ja yleistenalueiden parannus- ja rakennushankkeet.	
Olemme houkutteleva ja toimiva ympäristö yrittämiselle ja asumiselle. Orivedelle on enemmän muuttajia kuin täältä lähtijöitä.	Huolehditaan katujen, puistojen ja yleisten alueiden hyvästä kunnossapidosta sekä viihtyvyydestä ympäri vuoden. Mittari: asiakaspalautteet	
Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin.	Lisäämme asuinalueiden turvallisuutta ja viihtyisyyttä kehittämällä katuvalaistusta, näkyvyyttä ja yleisten alueiden ympäristön laatua, jotta turvallinen arki saa kurkkia esiin kaikkialla Orivedellä. Mittari: uusitut valaistuskohteet.	
Palveleva ja vireä Orivesi Kehitämme keskustaa entistä houkuttelevammaksi ja vahvistamme palvelutarjontaamme yrittäjälähtöisesti.	Kehitämme keskustan yleisiä alueita, katuympäristöä ja viihtyisyyttä tukemaan asiointia, tapahtumia ja yritystoimintaa sekä edistämme torialueen kehittämissuunnitelman vaiheittaista toteuttamista rahoitusmahdollisuuksien mukaan. Mittari: toteutettujen keskusta- ja torialueen kehittämistoimenpiteiden määrä (kpl/vuosi).	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme, että kaupunkikonsernin talous on kunnossa ja tarvittavat investoinnit on toteutettu vastuullisesti.	Kohdistamme kunnallistekniikan investoinnit ja peruskorjaukset kohteisiin kuntotiedon ja elinkaaritalouden perusteella sekä etsimme vaihtoehtoisia toteutusratkaisuja laadun, kustannustehokkuuden ja pitkäaikaisen toimivuuden varmistamiseksi. Mittari: hankkeiden toteutuminen talousarvion puitteissa.	

Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Kannustamme henkilöstöä kehittämään ammattitaitoaan osallistumalla koulutuksiin, messuille ja muihin alan tapahtumiin sekä tuemme työhyvinvointia aktiivisella TYHY-toiminnalla. Mittari: osallistuminen 2 tapahtumaa/vuosi/henkilö.	

Vesihuoltolaitos

Tilivelvollinen: Yhdyskuntatekniikan päällikkö Mika Kuivanen

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on järjestää raakaveden ottamistoiminnan ja hyvälaatuisen talousveden toimittamisen kuluttajille sekä järjestää jätevesien vastaanoton ja niiden puhdistamisen ympäristölle vaarattomaan muotoon. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on lisäksi ylläpitää ja saneerata rakennettuja vesi- ja viemäriverkostoja sekä rakentaa yhteiskunnan tarpeisiin vesi- ja viemäriverkostoa.

Vesihuoltolaitoksen tulosalue sisältää seuraavat toiminnat:

Vesihuoltolaitoksen yleisjohdossa hoidetaan vesihuoltolaitoksen liittymissopimusasiat, laskutusasiat ja asiakaspalvelu.

Vesilaitoksen toiminta sisältää raakaveden ottamisen pohjavedenottamoilta, veden neutraloinnin Hirsilän vedenkäsittelylaitoksella ja jakelun toiminta-alueen kuluttajille, osaan Eräjärven Seudun Vesiosuuskunnan verkostoa sekä Kangasalan kunnassa toimivalle Ponsan vesiosuuskunnalle. Raakavesi otetaan pääsääntöisesti Kiviharjun ja Yrösjoen pohjavedenottamoilta. Vesilaitoksella on käytettävissään kaksi varavedenottamoa ja runkoputkiyhteys Juupajoen kunnan Huikonkankaan vedenottamoon.

Viemärilaitoksen toiminta sisältää laitoksen verkostoon liittyneiden kiinteistöjen jätevesien vastaanoton, johtamisen ja puhdistamisen ympäristölle vaarattomaan muotoon. Viemärilaitos ottaa vastaan Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolla asumisessa syntyviä sako- ja umpikaivolietteitä, jotka puhdistetaan ympäristölle vaarattomaan muotoon. Myös Juupajoen kunnan jätevedet johdetaan ja puhdistetaan Tähtiniemen jätevedenpuhdistamolla.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	**Toimenpide ja mittari**	**Toteutuminen**
Houkutteleva ja saavutettava Orivesi Olemme Tampereen kaupunkiseudun rohkeasti kehittyvä ja saavutettava kaupunki, jossa liikenne toimii.	Vesihuoltolaitos toteuttaa Aseman seudun uudistamista yhdessä kunnallistekniikan kanssa Asemanseudun kehittämisohjelman mukaisesti. Mittari: toteutetut kehittämisohjelman mukaiset vesihuollon hankkeet.	
Olemme houkutteleva ja toimiva ympäristö yrittämiselle ja asumiselle. Orivedelle on enemmän muuttajia kuin täältä lähtijöitä.	Vesihuoltolaitos palvelee nopeasti ja joustavasti asukkaita sekä palveluntuottajia. Mittari: asiakaspalaute	

Hyvinvoiva ja turvallinen Orivesi Tarjoamme turvallisen asuinympäristön oivalliseen arkeen ja hyvinvointiin.	Varmistetaan VT9-alueen nykyisten ja tulevien yritysalueiden vesihuollon kapasiteetti ja toimintavarmuus. Tuotamme ja jakelemme asukkaille sekä yrityksille laadukasta pohjavedestä tuotettua vettä. Mittari: vesijohtoverkon vesinäytteet.	
Palveleva ja vireä Orivesi Kehitämme keskustaa entistä houkuttelevammaksi ja vahvistamme palvelutarjontaamme yrittäjälähtöisesti.	Osallistetaan keskustan kehittämis- ja infrarakentamishankkeiden suunnitteluun kaupungin muita toimialoja, yrityksiä sekä sidosryhmiä. Mittari: suunniteltujen hankkeiden toteutuminen.	
Kannustamme kyliä kehittymään sekä vahvistamme aktiivisen kuntalaisyhteisön ja kolmannen sektorin toimintaa. Tuomme esille kylien vakinaisen ja vapaa-ajan asumisen mahdollisuuksia.	Edistetään vesihuoltoratkaisuja alueilla, joilla ne tukevat vakituisen ja vapaa-ajan asumisen kehittymistä. Osallistutaan kylien kehittämishankkeisiin asiantuntijana vesihuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Mittari: kylien kumppanuus käynnit.	
Kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö Huolehdimme, että kaupunkikonsernin talous on kunnossa ja tarvittavat investoinnit on toteutettu vastuullisesti.	Uudistamme vesihuoltoverkostoamme saneerausohjelman mukaisesti, jotta jakeluverkon käyttövarmuus pysyy korkeana. Mittari: toimintahäiriöiden määrä.	
Huolehdimme henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista. Työntekijämme suosittelevat kaupunkia työnantajana.	Kannustamme henkilöstöä kehittämään ammattitaitoaan osallistumalla koulutuksiin, messuille ja muihin alan tapahtumiin sekä tuemme työhyvinvointia aktiivisella TYHY-toiminnalla. Mittari: osallistuminen 2 tapahtumaa/vuosi/henkilö. työhyvinvointikysely	

Tekniikka- ja ympäristöpalvelualueen riskiarvio

Palvelualueen merkittävimpinä riskeinä nähdään henkilöstön saatavuus sekä materiaali- ja ylläpitokustannusten nousu, joilla saattaa olla merkitystä palvelujen tuottamiseen sekä talousarvion määrärahojen noudattamiseen. Lisäksi palvelualueen riskeinä tunnistetaan kiinteistöjen kosteus- ja sisäilmaongelmat, varavoiman riittävyys kriisitilanteissa sekä vesihuollon turvaamisessa uhka pohjavesialueiden saastumisesta.

9. INVESTOINTIOSA

	TP 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
A10 Kaupunginhallitus						
9001 Investointimenot	127 832,00	250 000	250 000	0,00	250	250
9001 Pysyvien vastaavien luovutustulot	-21 251,59	-150 000	-150 000	0,00	-150	-150
Irtain omaisuus	0,00	50 000	50 000	0,00	50	50
YHTEENSÄ	**106 580,41**	**150 000**	**150 000**	**0,00**	**150**	**150**
A20 Hyvinvointi- ja elämänlaatulk						
X9 Investoinnit	166 719,31	185 000	390 000	110,81	140	240
YHTEENSÄ	**166 719,31**	**185 000**	**390 000**	**110,81**	**140**	**240**
A30 Lasten ja nuorten lautakunta						
X9 Investoinnit	19 306,05	220 000	30 000	-86,36	20	20
YHTEENSÄ	**19 306,05**	**220 000**	**30 000**	**-86,36**	**20**	**20**
A50 Tekninen lautakunta						
X9 Investoinnit	5 905 258,27	6 420 000	2 218 000	-65,45	1 288	1 100
- Rahoitusosuus	-85 750,00	0	0	0,00	0	0
YHTEENSÄ	**5 819 508,27**	**6 420 000**	**2 218 000**	**-65,45**	**1 288**	**1 100**
A60 Kaupungin vesihuoltolaitos						
X9 Investoinnit	933 559,05	840 000	1 090 500	29,82	600	920
YHTEENSÄ	**933 559,05**	**840 000**	**1 090 500**	**29,82**	**600**	**920**
YHTEENSÄ	**7 045 673,09**	**7 815 000**	**3 878 500**	**-50,37**	**2 198**	**2 430**

10. VESIHUOLTOLAITOS

Tuloslaskelma	TP 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Liiketoiminnan myyntituotot	1 909 895	2 164 410	2 164 410	2 164 410	2 164 410
Muut suoritteiden myyntituotot	27 177	3 500	3 500	3 500	3 500
Myyntituotot	**1 937 072**	**2 167 910**	**2 167 910**	**2 167 910**	**2 167 910**
Tuet ja avustukset	669	800	800	800	800
TOIMINTATUOTOT	**1 937 741**	**2 168 710**	**2 168 710**	**2 168 710**	**2 168 710**
Palkat ja palkkiot	-406 713	-497 650	-456 502	-465 632	-474 944
Eläkekulut	-70 754	-91 219	-82 764	-84 419	-86 107
Muut henkilösivukulut	-15 282	-26 226	-25 610	-24 725	-25 220
Henkilösivukulut	**-86 037**	**-117 445**	**-108 374**	**-109 144**	**-111 327**
Henkilöstökorvaukset	15 329	0	0	0	0
Henkilöstökulut	**-477 420**	**-615 095**	**-564 875**	**-574 776**	**-586 271**
Muiden palveluiden ostot	-346 787	-259 510	-361 400	-361 400	-361 400
Palvelujen ostot	**-346 787**	**-259 510**	**-361 400**	**-361 400**	**-361 400**
Ostot tilikauden aikana	-444 737	-413 330	-434 480	-434 480	-434 480
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	**-444 737**	**-413 330**	**-434 480**	**-434 480**	**-434 480**
Vuokrat	-44 378	-34 340	-39 330	-39 330	-39 330
Muut toimintakulut	-10 367	-5 310	-5 310	-5 310	-5 310
Muut toimintakulut	**-54 745**	**-39 650**	**-44 640**	**-44 640**	**-44 640**
TOIMINTAKULUT	**-1 323 689**	**-1 327 585**	**-1 405 395**	**-1 415 296**	**-1 426 791**
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	**614 052**	**841 125**	**763 315**	**753 414**	**741 919**
Muut rahoitustuotot	2 502	0	0	0	0
Korkokulut	-114 803	-370 000	-330 000	-330 000	-330 000
Muut rahoituskulut	-65 535	-130 940	-65 470	-65 470	-65 470
Rahoitustuotot ja -kulut	-177 835	-500 940	-395 470	-395 470	-395 470
VUOSIKATE	**436 216**	**340 185**	**367 845**	**357 944**	**346 449**
Suunnitelman mukaiset poistot	-549 481	-533 861	-518 168	-549 529	-550 952
Poistot ja arvonalentumiset	-549 481	-533 861	-518 168	-549 529	-550 952
TILIKAUDEN TULOS	**-113 265**	**-193 676**	**-150 323**	**-191 585**	**-204 503**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-113 265**	**-193 676**	**-150 323**	**-191 585**	**-204 503**

Rahoituslaskelma	TP 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta					
Liikeylijäämä(-alijäämä)	**614 051,65**	**841 125**	**763 315**	**753**	**742**
Toiminnan rahavirta	**436 216,29**	**340 185**	**367 845**	**358**	**346**
Investointien rahavirta					
Investointimenot	**-933 559,05**	**-840 000**	**-1 090 500**	**-600**	**-920**
Investointien rahavirta	**-933 559,05**	**-840 000**	**-1 090 500**	**-600**	**-920**
Toiminnan ja invest. rahavirta	**-497 342,76**	**-499 815**	**-722 655**	**-242**	**-574**
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys muilta	**1 000 000,00**	**0**	**0**	**0**	**0**
Pitkäaik.lainojen vähennys muilta	**-800 000,00**	**-1 400 000**	**-1 700 000**	**-1 900**	**-1 900**
Lainakannan muutokset	**200 000,00**	**-1 400 000**	**-1 700 000**	**-1 900**	**-1 900**
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	**751 183,93**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rahoituksen rahavirta	**951 183,93**	**-1 400 000**	**-1 700 000**	**-1 900**	**-1 900**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**453 841,17**	**-1 899 815**	**-2 422 655**	**-2 142**	**-2 474**

11. KONSERNIYHTIÖT

Konsernirakenne

Tytäryhtiöt:
- Oriveden Kotikoivu Oy, omistus 100 %
- Orivesi-talo Oy, omistus 100 %
- Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma, omistus 100 %
- Oriveden Jäähalli Oy, omistus 96,15 %

Jäsenkuntayhtymät:
- Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, omistus 2,75 %
- Pirkanmaan liitto, omistus 1,88 %

Konsernitavoitteita asetetaan Oriveden kaupunkikonserniin kuuluville tytäryhtiöille ja yhteisyhteisölle.

Konsernivalvonnan toteutumisesta on raportoitava tilinpäätöskertomuksen yhteydessä. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhtiöiden ja kuntayhtymien sekä muiden yhteisöjen toiminnan ja talouden ohjausta kehitetään edelleen suoralla konserniohjauksella.

Konserniyhteisöille asetetaan seuraavat **yhteiset tavoitteet**:

- Tytäryhtiöt raportoivat valtuustolle vähintään 2 krt/vuosi:
  - miten ne omalta osaltaan ovat toteuttaneet kaupunkistrategian tavoitteita,
  - konserniohjeen noudattamista ja talousarviossa yhtiökohtaisesti asetettujen tavoitteiden toteutumista.
- Konsernin omavaraisuusaste % > 30 %.
- Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus % < 90 %
- Konsernilainat euroa/asukas < 4 500 euroa.

Tytäryhtiökohtaiset tavoitteet ovat:

Oriveden Kotikoivu Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Kysyntää vastaava vuokra-asuntokanta	Täyttöaste vähintään 90 %	
Uusi vuokrakerrostalo on käytössä	Talo on käytössä 100 %:n täyttöasteella	
Sote-kiinteistöjen toiminta on vakiintunut osaksi yhtiön toimintaa	Yhtiön taloudellinen tilanne ja maksuvalmius on vahvistunut edellisvuodesta	
Pitkän tähtäimen suunnitelmaa peruskorjaustarpeista noudatetaan	Toteutettujen toimenpiteiden määrä kpl	
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seuranta ja raportointi yhtiön hallitukselle ja emolle on säännöllistä ja perustuu yhtiön laatimiin mittareihin	

Orivesi-talo Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Tilojen kunto ja vuokrataso on sellainen, että tilat ovat kysyttyjä	Vuokrataso vastaa kiinteistön ylläpito- ja pääomakustannuksia	
Tilojen käyttöaste on korkea	Käyttöaste on vähintään 90 %	
Pitkän tähtäimen (10 v.) peruskorjaussuunnitelman toteuttaminen	Toteutetaan suunnitelmassa vuodelle 2026 määritellyt toimenpiteet	
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 60 %:iin vuosittaisista investoinneista	
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seuranta ja raportointi yhtiön hallitukselle ja emolle on säännöllistä ja perustuu yhtiön laatimiin mittareihin	

Kiinteistö Oy Oriveden Aholankulma

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Taloudellisesti kestävän vuokratason määrittely	Vuokran määrä vastaa kiinteistön kustannuksia	
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 95 %:iin vuosittaisista investoinneista	

Oriveden Jäähalli Oy

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Yhtiön taloudellinen tilanne on kestävä	Maksuvalmius riittää ilman lainanottoa	
Yhtiön tilikauden tulos	Yhtiö tekee positiivisen tuloksen	
Hallin vetovoimaa kehitetään	Käyttäjämäärät kasvavat edellisvuoteen verrattuna	
Yhtiön taloustilanne on kunnossa	Tulorahoitus riittää vähintään 60 %:iin vuosittaisista investoinneista	
Talouden ja toiminnan seuranta on kunnossa	Seuranta ja raportointi yhtiön hallitukselle ja emolle on säännöllistä ja perustuu yhtiön laatimiin mittareihin	

LIITTEET

Käyttötaloussuunnitelmaluonnos vuodelle 2027 tulosalueittain

	Tilinpäätös 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
D1010 Vaalit						
Toimintatuotot	**7 000**	**0**	**7 000**	**0,00**	**7**	**7**
Toimintakulut	**-30 950**	**0**	**-32 824**	**0,00**	**-33**	**-34**
Toimintakate yhteensä	**-23 950**	**0**	**-25 824**	**0,00**	**-26**	**-27**
Vuosikate	**-23 950**	**0**	**-25 824**	**0,00**	**-26**	**-27**
Tilikauden tulos	**-23 950**	**0**	**-25 824**	**0,00**	**-26**	**-27**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-23 950**	**0**	**-25 824**	**0,00**	**-26**	**-27**
D1020 Tilintarkastus						
Toimintakulut	**-38 368**	**-57 740**	**-54 671**	**-5,32**	**-55**	**-55**
Toimintakate yhteensä	**-38 368**	**-57 740**	**-54 671**	**-5,32**	**-55**	**-55**
Vuosikate	**-38 368**	**-57 740**	**-54 671**	**-5,32**	**-55**	**-55**
Tilikauden tulos	**-38 368**	**-57 740**	**-54 671**	**-5,32**	**-55**	**-55**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-38 368**	**-57 740**	**-54 671**	**-5,32**	**-55**	**-55**
B110 Kaupunkikehityspalvelut						
Toimintatuotot	**267 376**	**312 200**	**312 200**	**0,00**	**312**	**312**
Toimintakulut	**-2 340 201**	**-2 644 484**	**-2 845 983**	**7,62**	**-2 837**	**-2 861**
Toimintakate yhteensä	**-2 072 825**	**-2 332 284**	**-2 533 783**	**8,64**	**-2 525**	**-2 548**
Vuosikate	**-2 072 825**	**-2 332 284**	**-2 533 783**	**8,64**	**-2 525**	**-2 548**
Tilikauden tulos	**-2 072 825**	**-2 332 284**	**-2 533 783**	**8,64**	**-2 525**	**-2 548**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-2 072 825**	**-2 332 284**	**-2 533 783**	**8,64**	**-2 525**	**-2 548**
B120 Konsernipalvelut						
Toimintatuotot	**349 483**	**311 300**	**330 070**	**6,03**	**330**	**330**
Toimintakulut	**-2 345 311**	**-2 668 109**	**-2 569 166**	**-3,71**	**-2 590**	**-2 614**
Toimintakate yhteensä	**-1 995 829**	**-2 356 809**	**-2 239 096**	**-4,99**	**-2 260**	**-2 284**
Vuosikate	**-1 995 829**	**-2 356 809**	**-2 239 096**	**-4,99**	**-2 260**	**-2 284**
Tilikauden tulos	**-1 995 829**	**-2 356 809**	**-2 239 096**	**-4,99**	**-2 260**	**-2 284**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-1 995 829**	**-2 356 809**	**-2 239 096**	**-4,99**	**-2 260**	**-2 284**
A10 Kaupunginhallitus						
Toimintatuotot	**623 859**	**623 500**	**649 270**	**4,13**	**649**	**649**
Toimintakulut	**-4 754 830**	**-5 370 333**	**-5 502 643**	**2,46**	**-5 515**	**-5 563**
Toimintakate yhteensä	**-4 130 971**	**-4 746 833**	**-4 853 373**	**2,24**	**-4 866**	**-4 914**
Vuosikate	**-4 130 971**	**-4 746 833**	**-4 853 373**	**2,24**	**-4 866**	**-4 914**
Tilikauden tulos	**-4 130 971**	**-4 746 833**	**-4 853 373**	**2,24**	**-4 866**	**-4 914**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-4 130 971**	**-4 746 833**	**-4 853 373**	**2,24**	**-4 866**	**-4 914**

	Tilinpäätös 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
C2001 Hyvinvointipalvelut						
Toimintatuotot	**98 539**	**54 000**	**54 000**	**0,00**	**54**	**54**
Toimintakulut	**-2 225 882**	**-2 516 524**	**-2 687 474**	**6,79**	**-2 692**	**-2 697**
Toimintakate yhteensä	**-2 127 342**	**-2 462 524**	**-2 633 474**	**6,94**	**-2 638**	**-2 643**
Vuosikate	**-2 127 342**	**-2 462 524**	**-2 633 474**	**6,94**	**-2 638**	**-2 643**
Tilikauden tulos	**-2 127 342**	**-2 462 524**	**-2 633 474**	**6,94**	**-2 638**	**-2 643**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-2 127 342**	**-2 462 524**	**-2 633 474**	**6,94**	**-2 638**	**-2 643**
C2101 Elämänlaatupalvelut						
Toimintatuotot	**606 873**	**572 631**	**534 309**	**-6,69**	**534**	**534**
Toimintakulut	**-2 865 880**	**-3 042 205**	**-3 030 002**	**-0,40**	**-3 055**	**-3 085**
Toimintakate yhteensä	**-2 259 007**	**-2 469 574**	**-2 495 693**	**1,06**	**-2 521**	**-2 550**
Rahoitustuotot ja -kulut	-369	30	30	0,00	0	0
Vuosikate	**-2 259 376**	**-2 469 544**	**-2 495 663**	**1,06**	**-2 521**	**-2 550**
Poistot ja arvonalentumiset	-142 721	-118 830	-102 808	-13,48	-130	-115
Tilikauden tulos	**-2 402 097**	**-2 588 374**	**-2 598 471**	**0,39**	**-2 650**	**-2 666**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-2 402 097**	**-2 588 374**	**-2 598 471**	**0,39**	**-2 650**	**-2 666**
A20 Hyvinvointi- ja elämänlaatulk						
Toimintatuotot	**705 412**	**626 631**	**588 309**	**-6,12**	**588**	**588**
Toimintakulut	**-5 091 761**	**-5 558 729**	**-5 717 476**	**2,86**	**-5 747**	**-5 782**
Toimintakate yhteensä	**-4 386 349**	**-4 932 098**	**-5 129 167**	**4,00**	**-5 159**	**-5 194**
Rahoitustuotot ja -kulut	-369	30	30	0,00	0	0
Vuosikate	**-4 386 718**	**-4 932 068**	**-5 129 137**	**4,00**	**-5 159**	**-5 194**
Poistot ja arvonalentumiset	-142 721	-118 830	-102 808	-13,48	-130	-115
Tilikauden tulos	**-4 529 440**	**-5 050 898**	**-5 231 945**	**3,58**	**-5 289**	**-5 309**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-4 529 440**	**-5 050 898**	**-5 231 945**	**3,58**	**-5 289**	**-5 309**

	Tilinpäätös 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
C3002 Varhaiskasvatuspalvelut						
Toimintatuotot	**149 862**	**137 600**	**105 000**	**-23,69**	**105**	**105**
Toimintakulut	**-4 746 731**	**-5 121 385**	**-5 115 298**	**-0,12**	**-5 162**	**-5 216**
Toimintakate yhteensä	**-4 596 869**	**-4 983 785**	**-5 010 298**	**0,53**	**-5 057**	**-5 111**
Vuosikate	**-4 596 869**	**-4 983 785**	**-5 010 298**	**0,53**	**-5 057**	**-5 111**
Tilikauden tulos	**-4 596 869**	**-4 983 785**	**-5 010 298**	**0,53**	**-5 057**	**-5 111**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-4 596 869**	**-4 983 785**	**-5 010 298**	**0,53**	**-5 057**	**-5 111**
C3001 Opetuksen hallintopalvelut						
Toimintatuotot	**199**	**0**	**0**	**0,00**	**0**	**0**
Toimintakulut	**-225 364**	**-223 281**	**-225 767**	**1,11**	**-229**	**-232**
Toimintakate yhteensä	**-225 165**	**-223 281**	**-225 767**	**1,11**	**-229**	**-232**
Rahoitustuotot ja -kulut	-309	0	0	0,00	0	0
Vuosikate	**-225 474**	**-223 281**	**-225 767**	**1,11**	**-229**	**-232**
Tilikauden tulos	**-225 474**	**-223 281**	**-225 767**	**1,11**	**-229**	**-232**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-225 474**	**-223 281**	**-225 767**	**1,11**	**-229**	**-232**
C3003 Opetuspalvelut						
Toimintatuotot	**741 577**	**634 248**	**541 480**	**-14,63**	**541**	**541**
Toimintakulut	**-10 227 250**	**-10 861 765**	**-10 774 148**	**-0,81**	**-10 888**	**-11 020**
Toimintakate yhteensä	**-9 485 673**	**-10 227 517**	**-10 232 668**	**0,05**	**-10 347**	**-10 479**
Rahoitustuotot ja -kulut	-249	0	0	0,00	0	0
Vuosikate	**-9 485 923**	**-10 227 517**	**-10 232 668**	**0,05**	**-10 347**	**-10 479**
Poistot ja arvonalentumiset	-14 227	-7 878	-8 431	7,02	-8	-3
Tilikauden tulos	**-9 500 150**	**-10 235 395**	**-10 241 099**	**0,06**	**-10 355**	**-10 481**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-9 500 150**	**-10 235 395**	**-10 241 099**	**0,06**	**-10 355**	**-10 481**
C3004 Lukiokoulutus						
Toimintatuotot	**87 977**	**17 000**	**5 000**	**-70,59**	**5**	**5**
Toimintakulut	**-1 749 383**	**-1 653 318**	**-1 742 903**	**5,42**	**-1 765**	**-1 790**
Toimintakate yhteensä	**-1 661 406**	**-1 636 318**	**-1 737 903**	**6,21**	**-1 760**	**-1 785**
Vuosikate	**-1 661 406**	**-1 636 318**	**-1 737 903**	**6,21**	**-1 760**	**-1 785**
Poistot ja arvonalentumiset	-2	0	-637	0,00	-1	0
Tilikauden tulos	**-1 661 407**	**-1 636 318**	**-1 738 540**	**6,25**	**-1 760**	**-1 785**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-1 661 407**	**-1 636 318**	**-1 738 540**	**6,25**	**-1 760**	**-1 785**
A30 Lasten ja nuorten lautakunta						
Toimintatuotot	**979 615**	**788 848**	**651 480**	**-17,41**	**651**	**651**
Toimintakulut	**-16 948 728**	**-17 859 749**	**-17 858 116**	**-0,01**	**-18 043**	**-18 258**
Toimintakate yhteensä	**-15 969 113**	**-17 070 901**	**-17 206 636**	**0,80**	**-17 392**	**-17 606**
Rahoitustuotot ja -kulut	-559	0	0	0,00	0	0
Vuosikate	**-15 969 672**	**-17 070 901**	**-17 206 636**	**0,80**	**-17 392**	**-17 606**
Poistot ja arvonalentumiset	-14 229	-7 878	-9 068	15,11	-9	-3
Tilikauden tulos	**-15 983 901**	**-17 078 779**	**-17 215 704**	**0,80**	**-17 401**	**-17 609**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-15 983 901**	**-17 078 779**	**-17 215 704**	**0,80**	**-17 401**	**-17 609**

	Tilinpäätös 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
B500 Tekniset palvelut						
Toimintatuotot	**176 126**	**140 240**	**115 240**	**-17,83**	**115**	**115**
Toimintakulut	**-695 159**	**-814 096**	**-774 733**	**-4,84**	**-780**	**-786**
Toimintakate yhteensä	**-519 033**	**-673 856**	**-659 493**	**-2,13**	**-665**	**-671**
Vuosikate	**-519 033**	**-673 856**	**-659 493**	**-2,13**	**-665**	**-671**
Tilikauden tulos	**-519 033**	**-673 856**	**-659 493**	**-2,13**	**-665**	**-671**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-519 033**	**-673 856**	**-659 493**	**-2,13**	**-665**	**-671**
B510 Tilapalvelut						
Toimintatuotot	**5 356 821**	**5 542 623**	**4 455 264**	**-19,62**	**4 455**	**4 455**
Toimintakulut	**-4 204 838**	**-4 271 456**	**-3 730 986**	**-12,65**	**-3 764**	**-3 802**
Toimintakate yhteensä	**1 151 982**	**1 271 167**	**724 278**	**-43,02**	**691**	**653**
Vuosikate	**1 151 982**	**1 271 167**	**724 278**	**-43,02**	**691**	**653**
Poistot ja arvonalentumiset	-1 298 958	-816 319	-1 039 661	27,36	-1 003	-981
Tilikauden tulos	**-146 976**	**454 848**	**-315 383**	**-169,34**	**-311**	**-327**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-146 976**	**454 848**	**-315 383**	**-169,34**	**-311**	**-327**
B520 Kunnallistekniikkapalvelut						
Toimintatuotot	**239 502**	**243 010**	**239 060**	**-1,63**	**239**	**239**
Toimintakulut	**-1 430 885**	**-1 531 894**	**-1 546 324**	**0,94**	**-1 555**	**-1 566**
Toimintakate yhteensä	**-1 191 383**	**-1 288 884**	**-1 307 264**	**1,43**	**-1 316**	**-1 327**
Vuosikate	**-1 191 383**	**-1 288 884**	**-1 307 264**	**1,43**	**-1 316**	**-1 327**
Poistot ja arvonalentumiset	-1 476 695	-1 306 701	-1 188 448	-9,05	-1 196	-1 143
Tilikauden tulos	**-2 668 077**	**-2 595 585**	**-2 495 712**	**-3,85**	**-2 512**	**-2 470**
Varausten ja rahastojen muutos	48 860	39 088	31 271	-20,00	25	20
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-2 619 217**	**-2 556 497**	**-2 464 441**	**-3,60**	**-2 487**	**-2 450**
B600 Vesihuoltolaitos						
Toimintatuotot	**1 937 741**	**2 168 710**	**2 168 710**	**0,00**	**2 169**	**2 169**
Toimintakulut	**-1 323 689**	**-1 327 585**	**-1 405 395**	**5,86**	**-1 415**	**-1 427**
Toimintakate yhteensä	**614 052**	**841 125**	**763 315**	**-9,25**	**753**	**742**
Rahoitustuotot ja -kulut	-177 835	-500 940	-395 470	-21,05	-395	-395
Vuosikate	**436 216**	**340 185**	**367 845**	**8,13**	**358**	**346**
Poistot ja arvonalentumiset	-549 481	-533 861	-518 168	-2,94	-550	-551
Tilikauden tulos	**-113 265**	**-193 676**	**-150 323**	**-22,38**	**-192**	**-205**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-113 265**	**-193 676**	**-150 323**	**-22,38**	**-192**	**-205**
A50 Tekninen lautakunta						
Toimintatuotot	**7 710 189**	**8 094 583**	**6 978 274**	**-13,79**	**6 978**	**6 978**
Toimintakulut	**-7 654 571**	**-7 945 031**	**-7 457 438**	**-6,14**	**-7 515**	**-7 581**
Toimintakate yhteensä	**55 618**	**149 552**	**-479 164**	**-420,40**	**-536**	**-603**
Rahoitustuotot ja -kulut	-177 835	-500 940	-395 470	-21,05	-395	-395
Vuosikate	**-122 217**	**-351 388**	**-874 634**	**148,91**	**-932**	**-998**
Poistot ja arvonalentumiset	-3 325 134	-2 656 881	-2 746 277	3,36	-2 748	-2 675
Tilikauden tulos	**-3 447 351**	**-3 008 269**	**-3 620 911**	**20,37**	**-3 680**	**-3 673**
Varausten ja rahastojen muutos	48 860	39 088	31 271	-20,00	25	20
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-3 398 491**	**-2 969 181**	**-3 589 640**	**20,90**	**-3 655**	**-3 653**

	Tilinpäätös 2025	TA+muutos 2026	TA 2027	Muutos-%	TS 2028	TS 2029
Rahoitus						
Verotulot	21 562 280	22 700 000	23 050 000	1,54	23 650	24 250
Valtionosuudet	5 864 707	5 820 000	5 600 000	-3,78	5 600	5 600
Rahoitustuotot ja -kulut	92 569	-408 530	-378 530	-7,34	-409	-459
Vuosikate	**27 519 556**	**28 111 470**	**28 271 470**	**0,57**	**28 841**	**29 391**
Tilikauden tulos	**27 519 556**	**28 111 470**	**28 271 470**	**0,57**	**28 841**	**29 391**
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**27 519 556**	**28 111 470**	**28 271 470**	**0,57**	**28 841**	**29 391**
ORIVEDEN KAUPUNKI						
Toimintatuotot	**10 019 076**	**10 133 562**	**8 867 333**	**-12,50**	**8 867**	**8 867**
Valmistus omaan käyttöön	27 723	27 500	27 500	0,00	28	28
Toimintakulut	**-34 449 891**	**-36 733 842**	**-36 535 673**	**-0,54**	**-36 820**	**-37 184**
Toimintakate yhteensä	**-24 403 093**	**-26 572 780**	**-27 640 840**	**4,02**	**-27 925**	**-28 289**
Verotulot	21 562 280	22 700 000	23 050 000	1,54	23 650	24 250
Valtionosuudet	5 864 707	5 820 000	5 600 000	-3,78	5 600	5 600
Rahoitustuotot ja -kulut	-86 195	-909 440	-773 970	-14,90	-804	-854
Vuosikate	**2 937 699**	**1 037 780**	**235 190**	**-77,34**	**521**	**707**
Poistot ja arvonalentumiset	-3 482 085	-2 783 589	-2 859 153	2,71	-2 888	-2 793
Tilikauden tulos	**-544 385**	**-1 745 809**	**-2 623 963**	**50,30**	**-2 367**	**-2 087**
Varausten ja rahastojen muutos	48 860	39 088	31 271	-20,00	25	20
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	**-495 525**	**-1 706 721**	**-2 592 692**	**51,91**	**-2 342**	**-2 067**

Investointisuunnitelmaluonnos hankeryhmittäin vuodelle 2027

INVESTOINTISUUNNITELMA YHTEENSÄ	2027	2028	2029	2030	2031	Yhteensä 2027-2031
KIINTEÄ OMAISUUS	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	**1 250 000**
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUKSET	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	**-750 000**
IRTAIN OMAISUUS (Netto)	200 000	170 000	170 000	170 000	170 000	**880 000**
TALONRAKENNUS	665 000	200 000	105 000	100 000	100 000	**1 170 000**
KUNNALLISTEKNIIKKA	2 438 500	1 533 000	1 685 000	3 093 000	1 800 000	**10 549 500**
PUISTOT JA LEIKKIKENTÄT	125 000	75 000	150 000	165 000	185 000	**700 000**
MUU JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS	350 000	120 000	220 000	200 000	50 000	**940 000**
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (Netto)	**3 878 500**	**2 198 000**	**2 430 000**	**3 828 000**	**2 405 000**	**14 739 500**

TALONRAKENNUS	2027	2028	2029	2030	2031	Yhteensä 2027-2031
KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT						
Rovastinkankaan koulun suunnittelu- ja rakentaminen, kokonaiskustannusarvio 9,0 M€	100 000					100 000
Yhteiskoulun keittiön kylmähuoneen ja uunien uusiminen 3 kpl	65 000					65 000
Yhteiskoulu-lukion peruskorjauksen suunnittelu				100 000	100 000	200 000
Kultavuoren pajarakennuksen kuntoselvitys						0
HYVINVOINTI- JA ELÄMÄNLAATUPALVELUT						
Liikuntahallin korjaustarpeen selvittäminen	50 000	150 000	0	0		200 000
Liikuntahallin hissin rakentaminen			50 000			50 000
Uimahallin allaspuolen lattian peruskorjaus	140 000					140 000
TEKNISET PALVELUT						
Niittykukan pihan kunnostus			55 000			55 000
Kaupungintalo, ilmanvaihto C-osa	250 000	50 000				300 000
Muu peruskorjaus						0
Lämmönsiirtimien uusiminen 2 kiinteistössä	60 000					60 000
YHTEENSÄ	**665 000**	**200 000**	**105 000**	**100 000**	**100 000**	**1 170 000**
KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN						
KATUJEN JA ALUEIDEN RAKENTAMINEN						
Mattilanniityntie ja Hakamäentie, vaihe 2			40 000	400 000	80 000	520 000
Mattilanniitty vaihe 1, päällystys+viimeistelyt		60 000				60 000
Kajarinteen kaava-alue					50 000	50 000
Nimeämättömät/ liikenneturvallisuus kohteet	25 000	25 000	30 000	30 000	30 000	140 000
Neuletien varastoalue	35 000	30 000				65 000
Valaistuksen saneeraus	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
Päällystys	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	500 000
Oripohjan uuden yritysalueen kadut, sunnittelu, toteuttaminen				50 000	350 000	400 000
Koirapuisto				30 000		30 000
YHTEENSÄ	**200 000**	**255 000**	**210 000**	**650 000**	**650 000**	**1 965 000**
KATUJEN JA ALUEIDEN PERUSKORJAUS						
Rinnetie	360 000	30 000				390 000
Anttilantie			40 000	350 000	40 000	430 000
Oripohjantie+klv, viimeistelyt	70 000					70 000
Peltotie		40 000	150 000			190 000
Myllytie			35 000	500 000	40 000	575 000
Myllykuja			50 000	150 000	20 000	220 000
Hankaloilontien suunnittelu				40 000		40 000
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Isokiventie	310 000					310 000
Laitamon/ Aseman alueen peruskorjaus (kadut)	350 000	250 000	300 000			900 000
Oriahteen alueen peruskorjaus (kadut)			60 000	450 000	450 000	960 000

MAL-Hankkeet	2027	2028	2029	2030	2031	Yhteensä 2027-2031
*Eräjärventien keskustan kevyen liikenteen väylä, suunnittelu ja rakentaminen; yhteishanke elinvoimakeskuksen kanssa		300 000				300 000
*Keskustan seisake+radan sähköistys, suunnittelu						
KATUJEN PERUSKORJAUS YHTEENSÄ	**1 110 000**	**640 000**	**655 000**	**1 510 000**	**570 000**	**4 485 000**
VESILAITOKSEN RAKENTAMINEN						
Nimeämättömät kohteet	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Liittymät	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Vesimittaus asemien rakentaminen			55 000	55 000		110 000
UV-laiteitteiston rakentaminen	135 500	65 000				200 500
Oripohjan uuden yritysalueen kadut					100 000	100 000
YHTEENSÄ	**185 500**	**115 000**	**105 000**	**105 000**	**150 000**	**660 500**
VIEMÄRILAITOKSEN RAKENTAMINEN						
Nimeämättömät kohteet	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Liittymät	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Dekantterilinko/lisäkuivain puhdistamolle	120 000					120 000
Turvejärjestelmän käytöstä poiston muutokset	25 000					25 000
Puhdistamon kompressorin uusinta	100 000					100 000
YHTEENSÄ	**295 000**	**50 000**	**50 000**	**50 000**	**50 000**	**495 000**
VESIHUOLTOLAITOKSEN PERUSKORJAUS						
Isonkiventie	70 000					70 000
Myllytie				165 000		165 000
Myllykuja				48 000		48 000
Laitamon/ Aseman alueen peruskorjaus (vesihuolto)	200 000	150 000	120 000			470 000
Oriahteen alueen peruskorjaus (vesihuolto)				150 000	150 000	300 000
Rinnetie	180 000					180 000
Hirsilän alue		30 000	150 000	150 000		330 000
Kömöntie		25 000	130 000			155 000
Nimeämättömät kohteet	35 000	35 000	50 000	50 000	50 000	220 000
Äkilliset, ennalta arvaamattomat kohteet	15 000	15 000	20 000	20 000	20 000	90 000
Kaivamattomat menetelmät	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	300 000
Ilmastusaltaiden lautasventtiilien uusinta		35 000	35 000	35 000		105 000
Ferroaltaan kunnostus		35 000				35 000
Pumppaamoiden saneeraus	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
YHTEENSÄ	**610 000**	**435 000**	**615 000**	**728 000**	**330 000**	**2 718 000**
HULEVESIVIEMÄRIEN RAKENTAMINEN						
Nimeämättömät kohteet	38 000	38 000	50 000	50 000	50 000	226 000
YHTEENSÄ	**38 000**	**38 000**	**50 000**	**50 000**	**50 000**	**226 000**
KUNNALLISTEKNIIKKA YHTEENSÄ	**2 438 500**	**1 533 000**	**1 685 000**	**3 093 000**	**1 800 000**	**10 549 500**
(Kadut, vesihuolto ym.)						
PUISTOT						
Vanhojen puistojen kunnostaminen (nimeämättömät)	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	125 000
Kirkkolahti				40 000		40 000
Torin sähköistys, muut työt	20 000					20 000
Uudet asuntoalueet					60 000	60 000
YHTEENSÄ	**45 000**	**25 000**	**25 000**	**65 000**	**85 000**	**245 000**
LEIKKIKENTÄT JA MUUT ALUEET						
Vanhojen peruskorjaus (Nimeämättömät)	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Matonpesupaikkojen kunnostaminen	30 000	30 000	20 000			80 000
Uudet asuntoalueet					40 000	40 000
Mäkelänrinteen leikkikenttä				40 000		40 000
Niittykukan leikkipuisto; teema LAIVA			55 000			55 000
Kirkkolahden leikkikenttä, suunnittelu ja rakentaminen					40 000	40 000
Isovainionkaari				40 000		40 000
Moisiontien leikkikentän peruskunnostus			30 000			30 000
Lepran hautausmaan kunnostaminen	30 000					30 000
YHTEENSÄ	**80 000**	**50 000**	**125 000**	**100 000**	**100 000**	**455 000**
PUISTOT JA LEIKKIKENTÄT YHTEENSÄ	**125 000**	**75 000**	**150 000**	**165 000**	**185 000**	**700 000**

MUU JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS						Yhteensä
HYVINVOINTI- JA ELÄMÄNLAATUPALVELUT	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2027-2031**
Uimapaikkojen kunnostaminen		50 000				50 000
Teerentaival-reitin rakentaminen yht.työssä Treen kanssa	30 000					30 000
Latuverkoston peruskorjaus			20 000			20 000
Valaistuksen uusiminen (Paltanmäki-yhdysreitti yms)	20 000	20 000				40 000
Eräjärven koulun liikunta-alue		50 000	50 000			100 000
Kirkkolahden lähivirkistysalue				50 000		50 000
Yleisurheilukentän peruskorjaus	300 000					300 000
Ulkokuntosali Paltanmäkeen					50 000	50 000
Rovastinkankaan tekonurmen uudistaminen			150 000	150 000		300 000
MUU JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS YHTEENSÄ	**350 000**	**120 000**	**220 000**	**200 000**	**50 000**	**940 000**
KAIKKI RAKENNUSINVESTOINNIT YHTEENSÄ	**3 578 500**	**1 928 000**	**2 160 000**	**3 558 000**	**2 135 000**	**13 359 500**
Kiinteä + irtain + aineeton käyttöomaisuus, netto	300 000	270 000	270 000	270 000	270 000	**1 380 000**
YHTEENSÄ	**3 878 500**	**2 198 000**	**2 430 000**	**3 828 000**	**2 405 000**	**14 739 500**

PALVELUALEUIDEN IRTAIMEN OMAISUUDEN HANKINTAESITYKSET (sis. edellä olevaan)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	Yhteensä **2027-2031**
KAUPUNKIKEHITYS- JA KONSERNIPALVELUT	**50 000**	**50 000**	**50 000**	**50 000**	**50 000**	**250 000**
* varaus tietohallintohankinnat/ohjelmistot	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	
KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT	**30 000**	**20 000**	**20 000**	**20 000**	**20 000**	**110 000**
* Muu irtain mm. Kultavuoren av-laitteisto	30 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
HYVINVOINTI- JA ELÄMÄNLAATUPALVELUT	**40 000**	**20 000**	**20 000**	**20 000**	**20 000**	**120 000**
* Laitekannan parantaminen, muu irtain	40 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
TEKNIIKKA- JA YMPÄRISTÖPALVELUT	**80 000**	**80 000**	**80 000**	**80 000**	**80 000**	**400 000**
* Muu irtain	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	
YHTEENSÄ (Netto)	**200 000**	**170 000**	**170 000**	**170 000**	**170 000**	**880 000**